

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

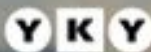
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Tomris Uyar

Gecegezen Kızlar

ÖYKÜ

YAPI KREDİ YATIRIMLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

GECEGEZEN KIZLAR

Tomris Uyar (İstanbul, 15 Mart 1941 - 4 Temmuz 2003) İlkokulu Taksim'deki Yeni Kolej'de (1952); ortaokulu İngiliz High School'da (1957); liseyi Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nde (1961) okudu. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne bağlı Gazetecilik Enstitüsü'nü bitirdi (1963). 1987'de Boğaziçi Üniversitesi'nde Çağdaş Öykü ve Türk Öykücülüğü adıyla seçmeli bir ders verdi. *Papirüs* dergisinin yayınına katıldı, İngilizceden altmıştan fazla kitap çevirerek Türkçeye dünya yazınından yapıtlar kazandırdı. *Yürekte Bukağı* ile 1980, *Yaza Yolculuk* ile 1987 Sait Faik Hikâye Armağanı'nı; *Güzel Yazı Defteri* ile 2002 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü kazandı. 2011'de 70. yaşı dolayısıyla Mimar Sinan Üniversitesi'nde bir sempozyum düzenlendi.

Kitapları

Öykü: *İpek ve Bakır* (1971), *Ödeşmeler ve Şahmeran Hikâyesi* (Nedim Günsür'ün resimleriyle, 1973), *Dizboyu Papatyalar* (1975), *Yürekte Bukağı* (1979), *Yaz Düşleri / Düş Kışları* (1981), *Gecegezen Kızlar* (1983), *Dizboyu Papatyalar* (Toplu Öyküler, 1984), *Dön Geri Bak ve Rus Ruleti* (Toplu Öyküler: 2 cilt, 1985), *Yaza Yolculuk* (1989), *Sekizinci Günah* (1990), *Otuzların Kadını* (1992), *İki Yaka İki Uç* (Gençlik Öyküleri: Seçmeler, 1992), *Aramızdaki Şey* (1997), *Güzel Yazı Defteri* (Ali Arif Ersen'in resim ve fotoğraflarıyla, 2002), *Metal Yorgunluğu* (Haz.: Handan İnci, Doğan Kardeş Seçme Öyküler, 2009), *Bütün Öyküleri* (Delta, 2014).

Düzyazı: *Gündökümü 75* (1976; eklemeler yapılarak *Sesler, Yüzler, Sokaklar* adıyla 1981'de, *Gündökümü (1975-1980): Bir Uyuysuzun Notları*, adıyla 1990'da yeni basımları yapıldı), *Günlerin Tortusu: Bir Uyuysuzun Notları* (1985), *Yazılı Günler (1985-1988)* (1989), *Tanışma Günleri / Anları (1989-1995)* (1995), *Yüzleşmeler: Bir Uyuysuzun Notları (1995-1999)* (2000), *Gündökümü: Bir Uyuysuzun Notları* (2 cilt toplu günlükler/yazılar, 2003), *Kitapla Direniş: Yazılar, Söyleşiler, Soruşturmalar* (Haz.: Handan İnci, 2011), *Aşkın Yıpranma Payı: Elele Dergisindeki Yazılar ve Söyleşiler 1976-1985* (Haz.: Handan İnci, 2015), *Bütün Yazıları* (Delta, 2016).

Tomris Uyar'ın
YKY'deki kitapları

İpek ve Bakır (2002)
Güzel Yazı Defteri (2002)
Ödeşmeler ve Şahmeran Hikâyesi (2003)
Gündökümü, Bir Uyumsuzun Notları I (2003)
Gündökümü, Bir Uyumsuzun Notları II (2003)
Yürekta Bakağı (2004)
Dizboyu Papatyalar (2004)
Gecegezen Kızlar (2005)
Yaz Düşleri Düş Kışları (2005)
Otuzların Kadını (2005)
Sekizinci Günah (2005)
Aramızdaki Şey (2006)
Yaza Yolculuk (2006)
Kitapla Direniş (2011)
Bütün Öyküleri (Delta, 2014)
Güzel Yazı Defteri (2015)
Aşkın Yıpranma Payı - Elele Dergisindeki Yazılar ve
Söyleşiler 1976-1985 (2015)
Bütün Yazıları (Delta, 2016)

Doğan Kardeş
Metal Yorgunluğu - Seçme Öyküler (2009)

TOMRİS UYAR

Gecegezen Kızlar

Öykü

YAPI KREDİ YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Yapı Kredi Yayınları - 2187
Edebiyat - 659

Gecegezen Kızlar / Tomris Uyar

Kitap editörü: Onca Tapınç
Düzeltili: Fahri Güllüoğlu

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Asya Basım Yayın Sanayi Tic. Ltd. Şti
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B
Güneşli - Bağcılar / İstanbul
Tel: 0212 693 00 08
Sertifika No: 36150

1. baskı: Ada Yayınları, 1983
2. baskı: Can Yayınları, 1985 (*Dön Geri Bak* adı altında)
3. baskı: Can Yayınları, 1991
- YKY'de 1. baskı: İstanbul, Nisan 2005
8. baskı: İstanbul, Ocak 2020
- ISBN 978-975-08-0934-3

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2015
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
[facebook.com/YapiKrediKulturSanatYayincilik](https://www.facebook.com/YapiKrediKulturSanatYayincilik)
twitter.com/YKYHaber
[instagram.com/yapikrediyayinlari](https://www.instagram.com/yapikrediyayinlari)

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Öykülere Girerken • 7
Sonucu Belki • 9
Ormandaki Ayna • 18
Geriye Kalan Günlerimizin İlki • 29
Kavalın Parmak İzi • 38
Gecegezen Kızlar • 45
Sonsuza Dönüş • 52
Sue Ellen ile Recep'in Kaçınılmaz Karşılaşması • 62
Alien • 68
Yalnız ağaç Durağı • 76
Düşkırıncı • 87

Öykülere Girerken

“Halk masallarının kişileri, belli bir tarih anında, belli bir yerde yaşamış olan bir topluluğun belli fertleri değil de bir padişah, bir tüccar, bir kocakarı gibi yersiz, adsız kişilerdir” diyor, Pertev Naili Boratav.

Ben bu yersiz ve adsız kişileri, masalın belirlediği serüvenin ormanından, kan, post ve buğu tüten yoldan çekip çağımıza, günümüze getirmek istedim. Dolayısıyla onları birey olarak işledim, yani öykü kişileri olarak. Geçen sürede özellikle kadınlar, eski masallarda önlerine değer diye sürülen “şehzade ile evlenmek”, “zengin olmak”, “sınıf atlamak” gibi özemleri çoktan bir yana itmişlerdi. Bazı mitik öğelerse çağlar boyunca değişmeden kalmıştı.

*“Eğer biri, masalların ilettikleri bildiriye, öykülerin anafikrini ve serüven romanlarından çıkarılması gereken dersi birkaç sözcükle özetlemek zorunda kalsaydı, bu sözcükler: yüreklilik, cömertlik ve özgürlük tutkusu olurdu. Masallar, insan kararsızlığını ve uyanıklığını, son çözümlemede kişinin duyduğu özgüveni ya da kişilerin birbirlerine olan güveni ve insanın insanlık içindeki yerini dile getirir. Böyle bir güven duygusu, ne pahasına olursa olsun ‘mutlu bir son’ yakalama eğiliminden çok daha anlamlı, çok daha güçlüdür.”**

Özgürlüğü arama tutkusunun mutluluğa erişmeye bile baskın çıktığı bir yer ve zaman. Sırasıyla Haensel ile Gratel, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Kırmızı Şapkalı Kız ile Mavi Sakal, Fareli Köyün Kavalcısı, On İki Dansçı Prenses, Uyuyan Güzel, Kül Kedi-

* Fernando Savater.

si, Fesleğenci Kız, Sabırtaş'ının Şehzadesi ile Çingenesi, Çizmeli Kedi, Pinokyo günümüzdeki kılıkları ve düşleriyle bir daha yaşıyorlar burada.

"Belki bu düşlerden ötürü kimilerimiz evini terketti ve garson, seyyar satıcı, kitapçı ya da postacı oldular. (...) Yaşamı ve dünyayı değiştirmek istemelerine karşın hepsi de birer meslek edindi: tüccar, asker, polis, iktisatçı, danışman, elçi ve noter oldular."

Eklemeye gerek var mı! Belki de yazar oldular.

T. U.

Sonucu Belki

Şârâ'ya

“Neredeyim?” dedi kendi kendine, uyandığının bilincine tamtamına varamadan. Uyanmanın gündelik çığ ışıgına yaklaştıkça, derinlerden yüzeye tırmandıkça, ürkü gitgide artıyordu.

Çevresine bakındı. Bir pencerenin yanında oturuyormuş, başını pulmanın sarı, tozlu perdesine dayamışmış, o yüzden güçlükle soluk alıyormuş, perdenin çevresine enli, meşin bir kelepçe geçirmişler. Vagondaki boğucu sıcak azalmış biraz.

“Tren durmuş,” diyerek ayıldı iyice. Toparlandı. Belki de onu uykusundan alan, trenin tekdüze, güvenli sarsıntısının bir denbire kesilmesi idi, oysa bindiğinden beri, bir kesilse! diye can atmıştı. Ağzının kıyılarında bir ıslaklık, bir yapışıklık duydu, yalandı. Perdeye asılı duran kolunda renksiz bir leke vardı. Salyası akmış. Kötü uyumuş.

Nerelerden geçmişti uykuda? Gözlerini yumdu. Gümüş zincirlere vurulmuş bir deniz parçası geldi gözlerinin önüne, o kadar. Zorlandı. Biraz daha derinlere, birazcık... Renkli tekneler vardı denizde ama suya giremiyordu. Özgür su parçacığı ne kadar girmeye, yıkanmaya çağırsa da giremiyordu. Düz mavi deniz, teknedeki geçilmiyordu, zincirlere vurulmuştu, zincirin berisinde alacalı mazot birikintileri... Gerisi gelmedi.

“Günlük gerçeklerden yapıma eliş bir karabasan. Evcil, çözümlenmeye elverişli. Demek trenin durması, sarsıntısının kesilmesi, bir kesilme, bir engellenme, bir çeşit...”

Uyanıklığa alışmış, gevşemişti. Ayağa kalkıp pencereden

baktı. Dışarısı bembeyazdı. Göz alabildiğine kar. İstasyon levhası görünmüyordu. Hiçbir şey yoktu dışarda. Vagonu taradı. Genç Adamdan başka kimse yoktu galiba. Neredeydiler?

“Canım tren durmuş, hepsi bu,” diye yatıştırdı kendini. “Burada kalmışız. Ama burası neresi? İkinciüstü bastıran kar-
dan başka ne var? Günlerden ne? Saat kaç?”

Kar, dörde doğru başlamıştı.

Gök yeşile kesti, sonra kurşuna, sonra mora. Yamaçlar önce bulanıklaştı, sonra silindi. Evlerin yeni badananlanmış cephele-
ri paslandı.

Sessizlikte, bir-iki-üç diye başladı mevsimsiz dolu.

Dolu taneleri, ürkek serçeler gibi kaçıştı kaldırımlarda, sek-
ti, yol taşlarına vurup vurup savruldu, tepelere, rüzgâra bir sa-
bun kokusu bıraktı. Pencerelelerden bakanlar, artık yollar kapanır
dediler, ekmek bulunmaz, gazeteler erişmez, sular kesilir, eviç-
leri buz keser. Yaşamın işleyişi bozulur.

Demek bu kaygı, bu kesilme, saç diplerini bile terleten şu boğu-
cu sıcakla birleşince.

“Merhaba!” dedi bir ses.

Baktı: Genç Adamdı. Yan sırada, pencerenin yanındaki kol-
tukta oturuyordu. Seyrek bıyıklı, gözlüklü, sevimli bir gençti.
Trenin durması, yolda kalmak, engellenmek, onu pek etkileme-
miş benziyordu.

“Merhaba!”

Gülümsemeye çalıştı.

“Kötü bir düş gördünüz galiba,” dedi Genç Adam. “Bir ara
inlediniz de—”

Uykusunda gördüklerini, uykuda alınan yolu bir yabancı-
ya açıklayamazdı. Ağzından sızan salyayı düşündü, utandı. Kişi
uykusunda nasıl da çaresiz, savunmasız, budala görünür...

“Ne zaman durduk?” diyerek geçiştirdi acemiliğini.

“Epey oluyor. İki saat kadar.”

“Nedenmiş? Yani kaza falan mı olmuş?”

“İlerde, hemzemin geçitte kaza olmuş,” dedi Genç Adam.
“Biri söyledi, yolculardan biri. Bilirsiniz, bizde resmi açıklama

yapma alışkanlığı yoktur. Başka biri de önümüzde bir yük treninin raydan çıktığını söyledi.”

Boş koltukları gösterdi. Vagonun metalsi ıssızlığını.

“Öbür yolcular neredeler?”

“Sıkıldılar, karda dolaşacaklarmış.”

Genç Adamın iyi cins yünlüden, balık sırtı ceketini o sırada gördü galiba, yoksa daha önce mi? Bildik bir ceket. Dirseklerine deri geçirilerek yenilenmişti.

“Yani fazla kaygılanacak bir şey yok galiba,” dedi rastgele. “Kar da öyle apansız bastırdı ki...”

“Bir saat içinde dizboyunu buldu,” dedi Genç Adam. “Taksiler trafikten çekilmiş. Sokaklarda in-cin top oynuyor, herkes evine kaçmış. Rıhtıma koşarak inmek zorunda kaldım. Az kal-sın kaçırıyordum treni. Ama yetiştim ya, dert değil artık.”

Bir süre sustular. O, gerilerde kalan denizi düşündü, renkli tekneleri, artık yağmayan, yalnızca beyaz kürkünü yayıp kentleri örten karı.

“Akıl etse bari,” diye mırıldandı kendi kendine.

Yutkundu, sustu.

“Ne diyordunuz?” dedi Genç Adam. “Anlatın n’olur. Kadınların konuşmalarında bu özellik çok ilgimi çeker. O anlaşılmaz geçişler, bağlantısız sanılan, yaşamın özüne birdenbire inen sap-tamalar. Bence kadınları en ağır koşullarda bile dayanıklı kılan bu konuşma biçimidir, yere sağlam basan bu dildir.”

“Evi düşünüyordum da... Çocuklara kalın birşeyler giydirmeyi unutmaya diyordum: Bülent, kocam. Temizlikçi kadın sabah erkenden gelecek, sütlerini içirip okula yollayacak ama—”

“Yine de birşeylerin unutulacağından, aksatılacağından korkuyorsunuz. Tedirginsiniz. Uyurken dişlerinizi gıcırdattınız bir ara.”

“Son günlerde çok—” diye başladı.

Sonra hiç tanımadığı üstelik kendisinden çok genç birine açılmanın yakışık almayacağını düşündü.

“Yorgunsunuz, kaygılısınız, öyle mi?”

“Evet.”

“Güne başlayacak, uyanacak gücü bulamıyorsunuz—”

“Evet. Nereden bildiniz? Siz daha çok genç—”

Genç Adam içten bir kahkaha attı, bir çocuğun pürüzsüz kahkahasını.

“Ufak ayrıntılardan öyküler çıkarmaya bayılırım da,” dedi. “Uyurken, çantanız düştü kucağınızdan. Zırzırı bozukmuş. Ne var ne yoksa yere döküldü. Kitabınızı, küçük kızın armağanını, hepsini topladım, yerleştirdim. Siz bir bakın yine de...”

“Küçüğün kız olduğunu nereden biliyorsunuz peki?” dedi şaşkınlıkla.

“Çok kolay. Paketteki pembe ipek kurdeleden. Kızlara pembe, erkeklere mavi değil midir?”

Bir süre, çok iyi anlaşılan, konuşmaya bile gerek duymayan iki sıra arkadaşının rahatlığıyla sustular.

Vagon soğumaya başlamıştı. Sahanlığın sarsıldığını duydu-lar. Biri yerine dönüyordu, koltuğuna.

“Gerçekten çok yorgunum bu ara,” dedi telaşla. “Yorulacak bir şey yaptığım yok ya aslında, her zamanki ev işleri, hayhuy. Kardeşim bebeğin doğduğunu yazdığında gitmek istemedim önce. Ama Bülent üsteledi. Küçük değişiklikler bazan iyi gelirmiş. Bilmiyorum. Her neyse, artık yola çıktık.”

Konuşmayı uzatmamak için koltuğun arkasına sıkıştırılmış kitabına uzandı.

“Kafka’yı çok mu seversiniz?” dedi Genç Adam.

“Çok. Belli aralarla döner döner okurum.”

“Bana çok karanlık gelmişti işte okuduğumda. Belki de daha yalın, daha gerçekçi, aydınlık bir edebiyata ilgi duyduğumdan.”

“Sizin yaşıncıdayken bana da öyle gelmişti. Ama sonraları, zamanla, karanlık ya da kapalı yanı pek kalmıyor. Gündelik gerçeğin düşünülemeyecek kadar korkunç olabileceğini kavırıyorsunuz.”

Bir öksürük duydu-lar; arka sıralarda oturan yaşlı bir Hanımdı. Dönüp baktığında, onun camısı, ihtiyar, meraklı bakışlarıyla karşılaştı.

“Peki siz birşeyler yazıyor musunuz?” dedi Genç Adam.

“Lisedeyken yazıyordum. Yayınlamayı bir türlü göze alamadım ama. İstediğim kadar iyi değildi karalamalarım. Dergilere, dergi yöneticilerine falan başvurmak da içimden gelmiyordu doğrusu. İç dünyamı kimselerle paylaşmak istemiyordum

sözümüne, iyi etmişim. Çünkü bu bir sürdürme, bir direnme sorunu. Şimdi okuduğumda çok uzak, çok özentili geliyor yazdıklarım.”

“Yine de arasıra,” dedi, Genç Adam dalgın dalgın, “yani tango ağzıyla söylersek ‘yalnız kaldığın geceler’ onların yarım kalmış minik başyapıtlar olduğunu düşünüyorsun. Gözlerin doluyor, kadri bilinmemiş inceliklere yaşıyorsun.”

“Evet.”

“Sonra, ormana çıkarken arkadaki yola özenle serptiğin kırıntıları arıyorsun, onları toplayarak sılıya dönmeyi kuruyorsun. Kafka okumak... eski bir şarkının sözlerini anımsamak... bir gül kokusunu izleyip bahçeyi bulmak.”

“Ya da bir konuşmanın kilometre taşlarına basa basa eskikendine dönmek gibi, değil mi?”

Küçük serçelerden iz bile kalmamıştı ama. Şimdi kar, kalın tüylü kuyruğunu dolamıştı vagonun çevresine, keyifle hırıldıyordu. Birden tıssısladı. Camlar yaşardı boydan boya.

Yaşlı Kadın yine öksürdü:

“Lapa lapa yağıyordu,” dedi. “Hiç kesilmeyecek sanmıştım. Neyse kesildi, yine de buradan gidemeyeceğiz bana kalırsa.”

“Birazdan açılır yol,” dedi Genç Adam. “Umudu elden bırakmayın.”

En arkada oturan çifte baktı Yaşlı Kadın. Genç Kız –galiba nişanlısı olan– Delikanlının omzuna yaslanmış, uyuyordu. Delikanlı, gecedan kalma, eskimiş gazetelere göz gezdiriyordu.

“Sizler için, gençler için önemli değil tabii,” dedi Yaşlı Kadın “yaşamın kıyılarına düşmanca asılarak – siz konuşuyorsunuz.”

“Ben vagon restorana kadar uzanayım,” dedi Genç Adam. “Belki çay demlemişlerdir. Çay içerek ısınırız biraz.”

“Çayları ben ısmarlasam olmaz mı?”

Çantasına uzandı. Kâğıtları, kimliği, cüzdanı her şey yerli yerindeydi. Çocuklar gibi sevindi. Ekledi telaşla:

“Kızmazsın değil mi?”

“Ne kızması?” diye bir kahkaha attı Genç Adam. “Hiç bozukluğum yok zaten. Aslına bakarsan fazla bütün param da yok ya. Asıl iş, cüzdanını bulabilmek.”

“Buldum! Buldum!” dedi neşeyle. “Bu kadar dağınık değildir aslında. Ama dedim ya, son günlerde bir tedirginlik... Bavulumu bile üç kere yeni baştan yaptım. Fazlalıkları attım. Derken kar bastırınca kalın birşeyler koymak gerekti.”

“Şimdi iyisiniz ama?”

“İyiyim.”

“Ben biraz dolaşayım. Ne olup bitiyor anlamaya çalışayım.”

Genç Adam gidince, çantasına uzandı yine. Aynayı aldı, baktı, yüzünü inceledi. Sabah yaptırdığı saçları terden, kardan ıslanmış, kıvrıkcıklar sarkıp yanaklarına yapışmıştı. Gözboyası akmış, gözüçlarındaki kırışıklar iyice açığa çıkmıştı.

“Garip,” dedi kendi kendine. “Kaç saat oldu yola çıkalı?”

“Buyurmaz mısınız Hanım kızım?” dedi Yaşlı Kadın.

Kuru pasta paketini uzatıyordu.

“Çaylar gelsin de,” dedi, “sağ olun.”

“Genç, eşiniz mi?”

“Değil,” diye kekeleydi. “Şey... Bir aile dostumuz, bir tanıdık.”

Genç Adamın kim olduğunu, nereye gittiğini bile sormadığını kavradı birden. Kırıntıları bulmak, korkuyu aşip korkma özgürlüğüne kavuşmak yetmişti. Sormamıştı.

Onun koltuğunun arkasına baktı. Özenle daktilo edilmiş, beyaz kâğıtlarla dolu kalın bir dosya. Bir doçentlik tezi olsa gerek. Ankara’ya bu yüzden gidiyor olmalı, tezini kurula sunmaya. Eğildi, başlığı tersten okumaya çalıştı. İLETİŞİM AÇISINDAN DOĞAL DİL VE SESLENME TÜRLERİ.

“Bu pencere açılmıyor mu?” dedi hoyrat bir ses.

İrkildi. Bu adamı hiç görmemişti daha önce. Adam, kıllı parmaklarıyla cama uzandı, zorladı. Uzanırken, gömleği sıyrılıyor, kararmış eti görünüyordu aradan.

“Aman oğlum, sakın açmayın,” dedi Yaşlı Kadın. “Zaten buz gibi oldu.”

“Her gün bir gecikme, her gün yolda kalırlar, yine de bir şey yedeklemeyi akıl etmezler itoğlu itler,” dedi Adam. “Hiçbiri yok ortalıkta, kodunsa bul.”

Aynayı çantasına yerleştirdi. Adamın sırnaşık bakışların-
dan etkilenmemiş görünmeye çalıştı.

“Yaa Hanım teyze,” dedi Adam. “Hep *başkaları* sohbet ede-
cek değil ya. şu vagona kaç kişiyiz ki? Artık aile olduk.”

“Yolculuk ne tarafa?” dedi Yaşlı Kadın.

“Ne farkeder ki Hanım teyze? Biz her hafta bu yolu alıyo-
ruz. Bu tren evimiz oldu ıktı.”

“Ne olduğunu biliyorsunuzdur o zaman siz,” dedi Yaşlı Ka-
dın. “Neden kaldık yolda?”

“Hemzemin geçitte kaza olmuş. Senin anlayacağın bugün
buradayız, belki gece de.”

“Ah yapmayın efendi oğlum!” diye haykırdı Yaşlı Kadın.
“Ben donarım bu soğukta.”

“Korkma Hanım teyze. Dostlar yalnız bırakmazlar bizi,”
dedi Adam, egemenliğinin tadını çıkartarak. “Minibslere do-
luşup gelirler birazdan. Trenin yolda kaldığını öğrenince atlar,
gelirler. Artık rakı mı istersin, en yeni kasetler mi...”

“İyi, iyi,” dedi Yaşlı Kadın. “Aman oğlum, sen başımızda ol-
dukça...”

“Esağfurullah,” dedi Adam.

‘Neden?’ diye düşündü. ‘Neden korkuyorum? Tam atlatmış-
ken? Gözlerimin içi terliyor sanki. Uzun bir süredir yaşamanın
dışında kaldım, ev içinde, kalabalıktan uzakta. O yüzdendir. Ya
da kitabın etkisidir, ne bileyim bastıran kardır, gördüğüm dş-
tür... Bir nedeni olmalı.’

Duvarlara asılmış yaftaları, ilanları, Demiryolu dergisini
gözden geçirdi, gerçeklerin çağrısına sığındı.

“Efendi kardeşimiz nerede kaldı?” dedi Adam, altın dişleri-
ni göstererek sırttı. “Sizi yalnız bıraktı.”

Kapı aralanınca ayaz doldu içeri. Yaşlı Kadın hırkasını ı-
kardı plastik çantadan, giydi.

Adımlar yaklaştı.

“ay kalmamış,” dedi Genç Adam bitkin bir sesle, “sular
akmıyor. Kimsenin bir şey bildiği yok. Tren bomboş. Vagon res-
toranda masalar kurulmuş, ama kimse yok.”

“Sevgi dinleyiciler, son aldığımız haberlere göre ... hemzemin geçidinde bir kaza olmuştur. İlk alınan bilgilere göre ölü adedi 20, yaralı adedi 35’tir. Yaralılar ... hastanesine kaldırılmışlardır. İlk kimlik tespitlerinde ölülerin adları: Hafize Çamlı, Ahmet Çamlı, Gülsün Çamlı, Abdülkadir Mert...”

“Bırakalım bu iç kapayıcı haberleri,” dedi Adam, radyosunu kapattı. “Birazdan gelir bizimkiler. Yalnız onlar mı? Ayran, süt, sandviç satıcıları, salepçiler, kolonyacılar da doluşur. Ulan ne akbaba milletiz ha! Ölü gördük mü...”

“Korkuyorum,” diye fısıldadı kadın.

“Korkmayın n’olur.”

Genç Adamın yüzü çökmüş gibiydi.

“Ama evdekiler çok merak edecekler beni. Belki de kazada...”

“Korktuğunuzu belli etmeyin,” dedi Genç Adam. “Korkunuzun kokusunu almasınlar. Havanın aydınlanmasına bir şey kalmadı.”

Hava aydınlanıyordu. Kar, ilk ışıklarla yarılmıştı. Vagondakiler titreyerek, büzüşerek kara ve sabaha baktılar.

Kar, yırtıcı bir hayvan gibi kürk kokuyordu: kürk, ter, buğu, kan. Tütüyordu.

“İsterseniz inelim,” dedi Genç Adam. “Vakit varken bir deneyelim. Yakınlarda eve telefon edebileceğiniz bir yer buluruz belki. Bir kulübe, bir köy evi, bir şey... Hadi.”

Eğildi, kadının çantasını aldı, kitabı aldı, tepeden bavulu aldı, kendi çantasını aldı, dosyasını.

“Hayrola delikanlı,” dedi Adam, “nereye?”

“Telefon edecektik,” dedi Genç Adam.

“Bizle kalsanız iyiydi. Ne demişler, sürüden ayrılanı-. Siz okumuşsunuz, bizden iyi bilirsiniz ya,” diye ekledi haince.

“Çabuk,” dedi Genç Adam. “Gidelim buradan.”

Kar, bütün izleri örtmüştü. Dümdüz, gümüşlü bir beyazlık kalmıştı geriye. Uzakta, çok uzakta bir ışık seçiliyordu.

“Çabuk olun!” dedi Genç Adam. “Hadi. Gidelim.”

Öne geçti, hızla yürümeye başladı. Arada bir duralıyor, arkaya dönüp bakıyordu.

O, soluk soluğaydı. Karın soğuşu, yüzünü ateş gibi yakıyordu, güçlkle soluk alıyordu artık.

Biraz ötede iki genç serseri, birbirlerine kartopu atıyorlar, hayvansı çığlıklarla kara devriliyorlardı.

Yüreğı ağzındaydı. Hızlanmaya çalıştı. Dizboyu kar, yürümeyi engelliyordu. Işık ötedeydi, biraz daha dayanması gerekiyordu. Öyle uyuşmuştu ki ayakları...

Serseriler, onların geçecekleri yolun iki kıyısında dikilip daracık bir geçit oluşturmuşlardı.

‘Becerebilecek miyiz?’ dedi kendi kendine. ‘Denemeden bilinmez ki. Ayrı ayrı ve birlikte.’

Genç Adam döndü, gülererek güven verdi ona; çantaları sürükleyerek hızla geçti aradan:

‘Birazcık daha,’ diyordu bakışı.

‘Bir tökezlersem şu anda, ya da başıma bir kartopu gelirse. Ona nasıl aktarsam, nasıl iletsem... Çok geç artık... Bir tökezleyecek olursam, hepsi yarım kalacak, başladığımız her şey...’

Genç Adamın şimdiden pörsüyen yüzüne, gençliğinin yırtılan maskesine, umarsız bir ihtiyarlığa doğru koşan adımlarına baktı.

Araları gittikçe açılıyordu.

“Git!” diye haykırdı vargücyle. “Koş, bekleme! Belki...”

Ormandaki Ayna

Ece, Sosyal Sigortalar Durağında otobüs bekliyordu.

Yağmur hızlanmıştı.

Ece'nin beyaz pabuçları çamur içindeydi, ince beyaz bluzu sırtına yapışmıştı. Saçları sıırılsıklam olmuştu.

Ece'nin dişi ağrıyordu. Birkaç ağrı kesici almıştı dünden beri, demin de Belma bir aspirin vermişti. Ağrı tam kesilmemiş, ağrıya çok benzeyen bir zonklamaya dönmüştü.

Ece, zırzırı bozuk çantasının ağzını kapalı tutmaya, böylelikle çaprazlama yağın ve cep defterini, anı defterini, her zaman darmadağınık duran kâğıt paralarını, geleneksel tığını sapladığı kırmızı yün çilesini, kısaca bütün geçmişini ıslatıp silmeye kalkışın yağmuru engellemeye çalışıyordu.

Özel arabalarla minibüsler, başdöndürücü bir hızla, çamurlar sıçratarak, farlarıyla göz alarak, alay edercesine geçiyorlardı önünden. Karşıt iki yöne doğru. İnsanlar –sürücülerle yayalar– bu sıcak yaz gününün sonunda bastırın yağmura yakalanmamış olmanın tadını çıkarıyorlardı, güvenli, kaygan arabaları, geniş, çok renkli şemsiyeleriyle.

Taksiye binecek kadar parası vardı ama Ece, durakta uzun bir süre bekledikten sonra taksiye atlamayı yenilgi sayardı. “Neden hiç yeri değilken paramı saçıp savurur, sonra böyle en gerektiği anda sakınırım?”

Saatine baktı. Erkendi daha. Otobüs bekleyebilirdi. Bunu düşünür düşünmez, bütün açıklamalarla özürler bir yana (özürlerle açıklamaları daha sayıp dökmeden içlerindeki savunma

payını görebilirdi) aslında eve gitmek istemediğini ayırdetti. Şaşırdı.

Demek Belma'ya yalan söylemişti.

Ece'nin solgun yanakları kızardı geleneksel utançtan.

"Daha altı buçuk, erken," demişti. Belma şirketten çıktıklarında.

Birlikte, çıtkırıldım çalışan kız kahkaları atarak, kaldırımlarda sekerek, ilk yağmur damlalarından kaçarak kol kola durğa yürürlerken.

"Daha erken."

"Erken döneceğimi söylemiştim bu akşam."

"Saçmalamasana," dedi Belma öfkeyle. "Koca kız oldu artık. Kaldırsın kışını, kursun kendi sofrasını. Her şeyi senden bekliyor."

"Bu akşam söz verdim ama," dedi Ece.

"Yüz veriyorsun. Her şeyi senden bekliyor. Ne oluyor sonuçta? Kendin hırpalanıyorsun?"

"Doğru," dedi Ece. "Ama—"

"Bak bugün şirkete geldin, dünyaya açıldın bir bakıma. Kötü mü oldu? Kızlar nasıl özlemişler seni..."

"Ben de onları," dedi Ece.

'Onları mı, bilemiyorum. Ama şirketin temiz odalarını, çınlayan genç kahkahaları, topuk tıkırtılarını, renk renk soket çorapları, saçma sapan gülmeleri, sitemleri, küskünlükleri, barışmaları, çay içmeleri, çalışma günlerinin kokusunu, tınısını özlemişim. Ama o kadar.'

"Saat daha altı buçuk. Hadi bize gidelim. Birşeyler hazırlarım ayaküstü, şöyle yorulmadan çırpıştırırım. Atilla erken yatar, laflarız."

Belma'nın sesinde dün akşama bir anlığına dönen, o suçluluğu atmak isteyen bir iniş sezdi Ece.

"Daha dün akşam sizdeydim," dedi. "Hem söz verdim, gerçekten."

Ece, bir zamanlar —yani şimdi çok uzaklardaymış gibi gelen üç yıl öncesi— Belma'nın çalıştığı şirkette çalışıyordu. Yararını düşünmeden de belli bir işte çalışmanın, ter dökmenin onurlu bir çaba sayılması gerektiğine inandığı günlerde.

Yalan söylemişti. Onlara gitmek istemiyordu. Belma ile Atilla, ne ayrılığı kaldırılabiliyor ne evliliği yürütebiliyorlardı. Birbirlerine ve kendilerine duydukları bu küskünlük yüzünden de soludukları ortama usul usul ağı katıyorlardı. İlk duyuşta gelişigüzel, en azından artniyetsiz gibi gelen sözcükler kullanıyorlardı sözgelimi ama sonra, biraz sonra, odadaki üçüncü kişi bu sözcüklerin altından akan öteki dili kavırıyor, benzer deneyimlerden geçtiği için anlayışla karşılamaya çabalıyor, sonunda, yıllardır süregelen bu oyunda kendisine nasıl bir pay düştüğünü kestiremeden köşesinde kalakalıyordu.

II

Daha dün akşam bütün bu tedirginliklere bir de pazartesinin sıkıntısı eklenmişti.

Atilla geç geldi gazeteden. Gelir gelmez buzdolabına koşup rakısını doldurdu. Kimseye tek söz etmeden televizyonu açtı, karşıdaki koltuğa gömüldü.

Belma sofrayı kuruyordu. Tabaklarla çatalları gürültüyle yerleştiriyordu sofraya. Aradaki suskunluğu bozmak istercesine.

“Yardım edeyim,” dedi Ece. “Sen yorgunsun, hadi dinlen biraz. Ben bütün gün boş oturuyorum nasılsa... Senin deyişinle ‘bir şey üretmiyorum,’ diye güldü.

“Boş oturanlar yalnız belli bir işte çalışmayanlar değil ki,” dedi Belma soğuk bir sesle. “Çalışır görünenler de var, hiçbir şey yapmadan çalışır geçinenler.”

Atilla ya duymamıştı ya da duymamış görünmeyi seçmişti. Televizyona bakıyordu.

Saçları dökülmüş, tepesi açılmıştı. Gözaltları şişti. Öğlen cemiyette arkadaşlarıyla her zamanki gibi ‘iki tek’ attığından, yıkılmak üzereydi. Bu ‘iki tek’lerin hep bir şeyi bulduğunu bilmezden geliyorlardı karı koca.

“Şekerim,” diye seslendi Belma’ya. “Üzüm aldın mı?”

Belma, tuzluğu sertçe koydu tabağın önüne.

“Unuttum... Hem o kadar istiyorsan, kendin gelirken getirebilirdin.”

“Söyleseydin getirirdim canikom. Ama bu sabah çıkarken sordum bir şey istiyor musun diye, sen hayır dedin.”

“Nasıl olsa unutursun diye artık hiçbir şey istemiyorum senden hayatım!”

Ece, gazetelere göz gezdirir gibi yaptı.

“Ne zaman bir şey istedin de getirmedim?” diye sürdürdü Atilla.

“Canım, boşverin çocuklar, ben yabancı mıyım? Üzümsüz oluversin.” (Ece araya girmişti.)

“Sanki bir üzümümüz eksikmiş,” dedi Belma... (Öfkeden sesi titriyordu.)

“Başlama yine,” diye sertleşti Atilla... “Başlatma şimdi... Kızcağız kırk yılda bir geliyor zaten. Şurada ağız tadıyla...”

“Sizin ağzınızın tadını bozan mı var?” dedi Belma, iri siyah gözlerinde iki hınzır kıvılcımla. “Siz konuşun, dertleşin güzel güzel, ben patlıcan kızartacağım nasılsa.”

“Patlıcanı boşversene,” dedi Atilla yumuşayarak, geriye çekilerek. “Yorulma. Sofrayı donatmışsın zaten.”

“Ben yine de...”

Belma mutfığa gidince, Atilla, Ece’ye döndü:

“Sence çocuksuzluk mu böyle katı, öfkeli yaptı bunu? Önce-leri böyle değildi.”

“Sanmam,” dedi Ece.

Çiçeksiz vazolara, tozu alınmamış kitaplara, kılıfları sigara yanıklarıyla kaplı koltuklara, odayı soluk alnamaz hale getiren iri mobilya parçalarına, iç kapayıcı formika sehpalara, su verilmemiş saksı çiçeklerine baktı. Ağu, odalara yayılmıştı sanki. Çeşmeler sızıyordu. Banyo küveti kırıktı.

Yemekte hiç konuşmadılar. Yemekten sonra Atilla izin istedi. Yatacaktı. Sabah erken kalkmak falan... Giderken Ece’yi öptü. Dudaklarına oldukça yakın bir yere denk gelen, uzun, yapışık bir öpüştü bu. “Ne tuhaf, bedeninin unutmaları gerçekten ne tuhaf!” diye düşündü Ece. Atilla, Ece’nin eski nişanlısıydı.

Belma, bulaşıkları bitirdikten sonra kahve pişirdi. Kahve içerlerken Ece’ye ‘nicedir yöneltmeyi tasarladığı’ eleştirilerini sıraladı:

Ece, olanaklarını değerlendiremiyordu. İlişkileri yanlış kuruyor, üstelik yanlışlarından ders almıyordu, sesini yükseltip

hakkını aramıyordu. Bu gidişle Belma'nın bilinçle vardığı yere varması çok sürecekti.

"Haklı olabilirsin," dedi Ece. "Ama kendim üstüne düşünmüyorum artık. Yaşadığımız şeylere, olan bitene akıl erdirmeye çalışıyorum. Kırk yaşına geldiğimde her şeyi daha iyi değerlendireceğime inanıyorum. Kimbilir, belki dünya da değişir o güne kadar."

Belma içtenlikle sarıldı arkadaşına. "Deli!" dedi sevgiyle.

Ertesi gün şirkete birlikte gitmeye karar verdiler.

Ece, Sosyal Sigortalar Durağında otobüs bekliyordu. Yağmurun hızı kesilmişti. Yine de otobüsler dopdolu, çoğu kere durmadan geçiyorlardı. Kendine yalan söylememeye, orada öylece durmaya, dışarıya karşı birşeyler bekler görünmeye karar verdi. Bu arada düşünebilirdi: 'Nereye gidebilirim?'

Meral'ler birazdan akşam yemeğini yer, apartmandaki komşularına çay içmeye giderler. Yastık altlarında, gizli gözlerde ayrı ayrı, kaçamak biriktirilen paraları ürkütmemek için hiçbir ciddi konu açılmaz: komşular hep havadan sudan söz ederler.

Can ile Nuran iyidirler, kafa dengidirler, ama çocukları çok küçük, bu saatte uyumazsa gece boyunca uyanık kalıyor, ağlayıp duruyor. Olmaz.

Selma'nın evi çok uzak...

"Sanki herkes evine gitmem için can atıyor da."

Ece güldü. "Sanki evde bir bekleyenim var da..."

III

Pazar sabahı, erkenden kalktı. Odaları yaza boyayıp balkonun önündeki kalın yapraklı bitkilerin yeşillerini derinleştiren bir güneşle. Önce Keloğlan uyanmıştı her zamanki gibi, uzun uzun gerinmiş, kocaman tüylü patileriyle göğsüne çıkarak alnını yalamıştı. 'Bir kediyle uyanmanın, güne girmenin güveni...'

"Dur canım!"

Keloğlan'ı kucağına alıp mutfaka götürdü Ece, onu mutfak taburesinin üstüne oturttu. Eğilip kedisinin soluk, ihtiyar tüyle-

rini okşadı. Keloğlan, bir süre onun gözlerinin içine baktı tıkabasa bir sevgiyle, sonra sevgisini yutkundu, Ece'nin, kara perçemini yaladı, sessiz miyavladı.

"Dur canım!"

Önce çiçekleri sulamak gerekiyordu, güneş tepeyi bulmadan. Ece önce çiçekleri suladı. Katmerli sardunya, boyuna erişmişti neredeyse, kadife güzelliğini sunuyordu sokaktan geçenlere. Balkondaki evcil ormandan devetabanı, kalın gölgesini mutfağa uzatıyordu.

Ece, o gölgeye yerleştirdiği koltuğuna kurulmadan önce kahve suyunu koydu ocağa, kapının altından gazeteleri aldı, radyoyu açtı.

Bir sigara yaktı, gazetelere bir göz attı. Sokak bomboştu daha. Dışarıdan bir bakış bile sızılmıyordu özel ormanına.

Keloğlan, döşemeye vuran bir tutam güneş ışığına uyarlanmış, kocaman gövdesini şaşılacak bir ustalıkla tortop ettikten, kuyruğunu çevresine şöyle bir doladıktan sonra başını uzatarak günün içlerini koklamaya başlamıştı. Günün içlerine yürüyordu mırıltısı. Bir an bile yaşamının –yalnızca soluk almanın belki– ne kadar önemli olduğunu anlatıyordu Ece'ye.

Ara sıra başını kaldırıyor, yeşil gözlerinde çapkın bir bakışla ona uzak düştüğü bir yaşamın yırtıcılık günlerini anımsatıyordu. Ece, onun bilgece çağrısına uydu, gözlerini yumdu.

"Selam anne."

"Günaydın canım."

İşte Kızı, dal gibi gövdesi, ipeksi saçları, ipek pijamasıyla somut bir başarı gibi duruyordu karşısında. Gözlerini açtı.

"Kahve hazır, içer miydin?"

"Boşver. Arkadaşlarla sözüm var."

"Bir kahvaltı etseydik birlikte..."

"Başka zaman. Gecikirim. Şey diyecektim, öğleye bekleme beni sakın. Yemeğe yetişemem."

Kızı balkon demirine yaslanmış, saçlarını fırçalıyordu. Ece kalktı, ikinci kahveyi doldurmaya. Keloğlan'ın ciğerini vermeye mutfağa yürüdü.

"Anne, bir beş yüzlüğün var mıydı?"

İyi zamanlanmış, beklenmedik bir soruydu bu.

“Bilmem,” dedi Ece, “çantama bakiver. Yalnız şey... bir bin lira kalsın. Dün Hatice Hanım telefon etti, torunlarını el öpmeye getirecekmiş. Gerekebilir.”

“Aslan, fıstık anacığım benim!” dedi Kızı çantadan beş yüz-lüğü alırken. “Uyruksuz bir kraliçesin sen, uyruklarını besleye-meyen bir kraliçe. Usulca tükenen bir kraliçelik.”

“Haklısın,” dedi Ece. “Bir ricam var yalnız, giderken bakka-la uğra da چراğını yollasın.”

Büyü bozulmuştu birden:

“Yani ömürsün anne, ne zaman bir yere gidecek olsam...”

Ece’nin kırıldığı anı anlayınca düzeltti, bir kahkaha attı:

“Peki peki, uğrarım. Haaa... aklımdayken, dün babamdan mektup geldi. Yeni evine yerleşmiş, deniz kıyısında bir yerde, adı aklımda kalmadı ya.. Her neyse, bu ay sonunda beni bekli-yorlar.”

“Gidecek misin?”

“Hava değişikliği olur biraz di mi? Kulübe yazdıracaktım beni, karısını mutlaka severmişim, kendi halinde bir kızmış. Anladığıma göre, yaşı bana yakın. Aslan babama bak sen! Biz de aylardır niye aramıyor, sormuyor diyorduk.”

“Gitmek istiyor musun? Zorunda değilsin bence.” (Ece, önü-ne baktı.)

“Yok canım, zorunda olduğumdan değil. Okul açılmadan bir tatil yaparım, bol bol balık yerim, karides falan... Daha kararımı vermedim ya, takma kafana. Az daha unutuluyordum. Sana da bir mektup var, büfenin üstüne koydum. Hadi alasmarladık!”

Ece’nin yanıtını beklemeden fırladı.

Ece onun odasına yürüdü. Önce yerlerde darmadağınık duran plakları kaldırdı, kapaklarına yerleştirdi, gecedен açık unutulmuş radyoyu kapattı, yatağın başucuna sıralanmış soda şişele-rini, kahve fincanlarını topladı, kirlileri çamaşır torbasına attı. Camı açıp rüzgârı saldı içeri. Açık unutulmuş koku şişelerine, duvardaki Mick Jagger posterine, aynanın önündeki gümüş ta-kılara baktı. Ta içinde bir boşluk, bir bulantı duydu. Çocuk kal-makta direnen, bu çocuklukla –moda takıları, orta malı sözcük-

leriyle– kendine bir bencillik sığnağı yaratan kızının, odadan yüzüne vuran düşmanca bakışını gördü.

“İki uygar kadın gibi eşitlik içinde yaşayacağız,” dediği günü anımsadı. Nerede yanılmıştı? Böyle bir somurtkanlık, umursamazlıkla, böylesi bir hoyratlıkla karşılaşmak için ne yapmıştı ki? Nasıl bir suç işlemişti? Nerede?

“Nereye gidebilirim?”

Sonra, Belmalara gideceğini bildiren bir pusula bırakmıştı masanın üstüne, mektubu alıp çekmişti kapıyı.

IV

Sevgili Ece,

Neden hiç yazmadın? O gün her şeyi konuşmuştuk, yoksa ondan mı? Yani artık konuşacak bir şey kalmadığından mı?

Sabahın erken saatlerinde, ilk serinlikte, koskocaman bir denizi paylaşan bir kadınla bir erkek arasındaki garip hısımlığı duymuşlardı. O saatlerde soluğunu tutup onları dinleyen denize karşı konuşmuşlardı.

Önce merhaba, sonra yaz tatilleri, güneş yağları ve önemsiz şeylerden.

Sonra eski karılar, eski sevgililer, nafaka, yalnızlık, tek başına çocuk yetiştirmenin sorumlulukları, güçlükleri, istenmeden yapılan yanlışlar ve bunların ne kadar yorucu olduğundan.

Gün, maviden sarıya dönüyordu.

Kitaplardan, aylık dergilerden, ütopyadan, idealistlerden, Avrupa komünizminden konuşmuşlardı, bir ara Troçkistlerden, Belçika’da yaşayan bir kadın doktorun günün yorgunluğunu atmak için akşamüstleri yoksul mahallelerini taradığından, sonra Fuçık’ten...

...yanında çok rahattım, güvendeydim... öyle ki çoğu kere seni gerçekten tanıdım mı, bir düş müydü yoksa... bir daha görsem acaba...

Gün, erguvana dönüyordu. Kumsalda bir çocuk, renk renk deniz topuyla oynuyor, mora kesmiş kumlarıyla o günbatımında bir ressamın tuvaline akıyordu. Aşksız kalanlardan, aşksız bırakılanlardan, içeridekilerden, intihar edenlerden, işsizlerden, işlerinden atılanlardan konuşmuşlardı. En büyük aşkların günbatımında yaşanacağından (yaşamın soluğu kesilmek üzeredir), sevdiği kentte bir günbatımını bir gün kendince görebilme uğruna her türlü işkenceyi göze alanlardan (yani yine Fuçık'ten) konuşmuşlardı...

...yine de bir suçluluk... her şeyi anlatmamışım gibi geliyor, seni yitirmekten korktuğum için... sandığın kadar inançlı, daha doğrusu kısa vadede umutlu değilim, belki bizim arkadaşlardan uzak düştüğümünden... yoksa baştan beri yalnızlığa alışık değilim ondan mı, bilmem...

Sonunda, beklenen lacivert gece bastırmıştı. Başbaşa bir kıyı lokantasında yemek yemiş, güne bağlı kalarak kumsalda yürümüşlerdi. Değişik ellerce biçimlendirilmiş, yontulmuş, ustalarından çok şey kazanmış yine de kişisel bir yorumda, içli bir yorumda özel tınlarını kazanmış iki saz gibi birleşmişlerdi sonra. Bir kerelik bir yorum. 'Çünkü sonra nasılsa aynı noktada tökezleyeceğiz, en iyisi mektuplaşmak.'

... bir de seni tanımıyorum, o var... evini bile gözümün önüne getiremiyorum... dostlarının beni tutmayacağını... nedense o ortamda sırtatacağımı... saçma sapan ilişkileri kesmek söylediğim kadar kolay değil. Düşünceyle uygulama arasında boşluk... dedim ya... ama sen bu kadar karamsar olmasaydın... bence kızının da... birlikte bir daha denemeye... gelseydin belki...

Ece Sosyal Sigortalar Durağında, salı akşamı, otobüs beklemekle beklememek arasında bocalarken Belma'dan aldığı son aspi-rini de çiğnedi. Sanki bir tığ saplanmıştı. Sanki ince bir kan sızıyordu içinin taşlarına.

Bazan, yağmurun keskin toprak kokusu havadan silindikten sonra ormanda bir ateş yükselir. Kıvrılıp yükselen dumanın

gerisinde kalan imgeler birdenbire saydamlaşır, durulur, belirginleşir.

Ece, sır çizgileri yağmurla çekilmiş saydam bir aynaydı sanki. Mezarlığın mermer kemerinin ötelinde uzayıp giden selvileri, can ve suyla serpilten yeşillikleri görebiliyordu bulunduğu yerden. Onlar da –gömülme törenine gelen sevenleriyle sevmeyenleri– oldukça büyük bir küme oluşturmuşlardı saydam tabutun başında.

Ece, kollarını göğsünün üstüne birleştirdi geleneksel biçimde. Tepesinde açılan kara göğe baktı.

Eski bir masal ressamının ince ince boyadığı kara saçlarını, kırmızı dudaklarını gördü. Onlar da dışarıdan görebiliyorlardı.

Beyaz bedeni boyunca akan utangaç ayva tüylerini, ansızın fışkıran arsız sarmaşıkları, ürktüğü soyunukluğunu, sevdiği çıplaklığını, can attığı yalnızlığıyla tüylerini ürperten yalnızlığı, mavi inişleriyle turuncu çıkışlarını, yalazını ve buzunu, oburluğuyla perhizini, bilgeliğiyle çileciliğini, ormandaki beton kulübeye taşıdığı saray koltuğuyla ince porselenlerini, genel bir zamansızlık içinde sıraya titizlikle koyduğu saatlerini ve işlerini, koltuğunda düşünüşünü ve düşleyişini, hiçbir şey beklemesizliğiyle vazgeçemediği bekleyişi, uzatabileceği eliyle göğsünde birleştirdiği parmaklarını, beyninde yeşeren dölle rahminde uyuyan kısırlığını, hepsini görebiliyordu. Görebiliyordu.

Duman, ateş kokuyordu. Bir araba göründü. Özel bir araba. Yaklaşınca bir BMW oldu. Otobüsü sağlayıp kaldırırma yanaştı.

“Buyurun,” dedi camdan eğilen Bay. “Nereye gidiyorsunuz? Bırakayım sizi.”

“Ben aslında...” dedi Ece şaşkınlıkla.

“Bakın, üstünüz başınız sırlıslıkla olmuş, üşüteceksiniz. Parmağınız mı kanıyor?”

“Şey...” dedi Ece.

Eğilip arabanın içine, loşluğa baktı: direksiyonun önünde küçük pusulalar, termometreler, rengi sararmış plastik biblolar, doldurulmuş küçük hayvanlar.

Arka camın içinde renkli iki minder. Arka koltuğa atılmış bir deste anahtar, bir paket kolonyalı mendil, bir tornavida.

Ece, Bay'ın yaşını ve mesleğini kestiremedi. Üst dudağı et-sizdi, dümdüzdü bir bıçak kesici gibi.

“Hadi naz etmeyin artık,” diye üsteledi kapıyı açarken. “Binin. Belki de kokunuzu aldım sizin. Belki de burada beni bekliyordunuz aslında, geleceğim içinize doğmuş.”

Ece, arabadaki askıda duran mevsimsiz, kara gabardin ceketine baktı, temizleyiciden alınmış olmalıydı: güne hazırlık.

“Sağ olun,” diye rahatladı. “Ağrı kesici alıyorum da dış ağrısı için. Bir sersemlik var üstümde.”

“Sağ olun,” dedi yine, arabaya binerken.

Ece, sağ yanına düşen camın kepenginin indiğini sandı.

Geriye Kalan Günlerimizin İlki

Nimet'e

Yazgülü, elinde sepeti, kırlarda yol alıyordu. Hava, sabahın bu ilk saatlerinde ne güzeldi! Güneş, yumuşak bir ütü geçiyordu kıra, topraktan bir buğu yükseliyordu. Bu buğu, biten yazın sarısıyla uyum içindeydi.

Okuma uzaklığından bakıldığında Yazgülü, mevsim sonu indiriminden yararlanıp aldığı kırmızı tulumu, kırmızı pabuçları, sepetini örten alacalı mendiliyle, sarı bozkırda ansızın açmış bir gelinciği andırıyordu.

Kırlarda hiç gürültü yoktu. Cırcır böceğinin yaz boyu çığırdığı türkü daha bir pesleşmişti: demek güz gelmişti artık. Yine de zamanın tek belirleyicisi, radyodan yükselen içli şarkılardı. Her cuma, nerede olursa olsun, yabancı bir istasyondan yayımlanan bu müzik programını dinlerdi Yazgülü: *“Dikkat sayın dinleyiciler!”* dedi bir erkek sesi (saat 9'du). *“Bugün, geriye kalan günlerinizin ilki olabilir!”* Sonra programın spot müziği duyuldu. Taşra fotoğraflarını andıran soluk ve acemi trompetler, iç bayıltıcı erkek seslerine eşlik etmeye başladılar: Come Prime... Volare... Piove, derken Strangers in the Night...

Yazgülü, yirmi dört yaşındaydı ve bütün geçmişini –avuç içi kadar bir geçmiş– bu şarkılarla soluklanıp katediyordu her cuma.

Az ötede, rüzgârda dalgalanan yırtık tentesiyle kır kahvesi duruyordu. Kır kahvesinin önündeki alan, beyaz zambaklarla doluydu. Aslında tam anlamıyla bir kır sayılmazdı bura-

sı; mor dikenleri, sarı rüzgârıyla bir bozkır parçasıydı. Ta uzaklarda, sarp kayalardan inilen bir deniz olabileceği kimsenin aklına gelmezdi.

Kıyı kahvesine vardığında çoğu ters çevrilmiş tahta iskemlelerden birinde oturan bir adam gördü Yazgülü. Tenteyi tutan sırtlardan birine eğri büğrü bir yazıyla şöyle yazılmıştı: *“Zehirli beyaz kır zambaklarını sakın koparmayın!”*

Zambakların pürüzsüz taç yaprakları bitkince açılmış, iki yana sarkmıştı: beyaza yer yer yapışmış sarı döl tozları, havaya ağı katıyordu.

Yazgülü –adam görmeden– bir zambak kopardı hemen, sepetine attı. Cep radyosunu kapattı.

“Merhaba!” dedi adama.

“Merhaba!”

Adam döndü.

“Siz miydiniz küçük Hanım?” dedi ayağa fırlayarak.

Ona doğru koştu.

“Merhaba,” dedi Yazgülü yine, adamı pek tanıyamadan.

“Tanıyamadınız galiba. Ben Yakup, BüyükHanımın evinin bahçecisi.

“Merhaba Yakup efendi,” dedi Yazgülü utançla. “Şeyden tanıyamadım.”

“Hiç uğradığınız yok ki buralara,” dedi Yakup efendi sitemle. “Büyükler nasıllar?”

“Herkes iyi, evdekiler geleceğimi bilmiyorlar,” dedi Yazgülü. “Bilselerdi... Hoca, eve telefon etti geçende, hafta sonu tatiline gidiyormuş galiba, çocukları da götürcekmiş. Köpeğe bakıp çiçeklere su vermemi istedi de.”

“Hoca’nın yüzünü bindebir görürüz zaten,” dedi Yakup efendi. “Hep bir yerlere gider. Bizim Hanım onun ev işlerini görüyor arasıra. İkizleri pek seviyor.”

“Senin Hanım ölmedi miydi?” dedi Yazgülü şaşkınlıkla.

“Bu, yeni Hanım, geçende bir daha evlendim,” dedi Yakup efendi. “Buralarda yalnızlık çekilmiyor. Kış geldi mi, in cin olmaz ortalıkta. Avcılık, balıkçılık falan oyalanıp gidiyoruz. Eee eksik olmasın sizinkiler anahtarı bana bıraktılar, yalıda barını-

yoruz. Benim eski Hanım da temizliğe giderdi Hoca'ya. Üç beş kuruş ama olsun, bizim etimiz budumuz ne ki, değil mi küçük Hanım?"

"Estağfurullah," dedi Yazgülü geleneksel sesiyle.

"Geçende Hanım dedi ki birtakım adamlar gelmişler. Mütelahtit mi neymişler... Sizin yalıyı ölçüp biçmişler. Yıkıp yenisini yapacaklarmış..."

"Annem söz etmedi bundan," dedi Yazgülü. "Zaten bakım-sızlıktan yıkıldı yıkılacak. Siz de olmasanız..."

"Her gün üst katları da havalandırıyoruz, ama ne fayda? Küf kokusu bir türlü geçmiyor, her yana sinmiş ıslaklık. Hele kışın, bir göz odayı bile ısıtamıyoruz."

"Yaa," dedi Yazgülü düşünmeden.

"Bilmezsiniz, annenizin zamanında, daha siz uzaklara, şehre gitmeden, geceleri ne eğlenirlerdi burada gençler. Işıklar sabaha kadar yanardı. Anneniz sizin yaşıңызdayken."

Yazgülü, olmayan geçmişine yandı. Yalnızca bir kere, bir yaz sabahı çok erken saatlerde iskeleden gazete almaya gittiğinde takaların önünde sırayla balık bekleyen cılız kedileri anımsadı. Yalıyla ilgili bütün geçmişi bu kadardı. Bir de gecelik entarisiyle dolaşan göznlüklü babaannenin her ikindi pişirdiği çörekler...

"Bana uzun yıllar yetecek bir geçmiş elde edebilmek için ne-ler yapabilirim acaba?" diye düşündü Yazgülü.

"Daldınız," dedi Yakup efendi. "İsterseniz mola verin biraz, bir çayımızı için. Ben gitmek zorundayım; Hanım ağırlar sizi. Zeyneep! Zeyneep!"

Kır kahvesinin mutfak bölmesinden Kadın çıktı.

"Bak, bu bizim küçük Hanım," dedi Yakup efendi gururla. "Bu da bizim yeni Hanım!"

Yazgülü elini uzattı, ama Kadın ona arkasını dönmüştü bile, mutfaka giriyordu. Üstünde mavi mineli beyaz bir basma entari, başında gözlerini örten iğne oyalı bir yemeni vardı. Yaşı belli değildi.

"Siz geçin içeri," dedi Yakup efendi. "Arkadaşlar bekliyorlar, ben gecikmeyeyim."

Yazgölü arkasına döndü ve o zaman toprak yolda, zambakların bittiği yerde duran traktörü, içindeki iki balıkçıyı gördü. Traktöre ağlar yığılmıştı.

“İzninizle,” dedi Yakup efendi. “Bir irina görünüyormuş kıyıda bir-ikidir. Onu yakalayacağız. Bakalım artık...”

“Yakup, dikkatli ol ha!” diye bağırdı Kadın tiz bir sesle.

“Korkma sen Hanım! Akşama evdeyim. Gece lüfere çıkacağız zaten. Balığı, gaz lambasını, mezeyi hazır et! Bu gece dolu-nay var ama belli olmaz, hava kapayacak gibi, bulutlar...”

Yazgölü, düş gücünü o güne kadar tatmadığı bir dalganın yaladığını duydu, şakakları zonkladı. Annesinin ‘Yabancılarla olur olmaz konuşmaya girişme!’ uyarısını bir kerecik olsun dinlememeye karar verdi.

“İrina dediğin nedir Yakup efendi?”

“Bir vatos türüdür. Yarım metre boyunda falandır, boz renktedir. Kuma gizlenir. Kuyruğunda bir iğnesi vardır,” diye sürdürdü bir ansiklopediden okurcasına.

“Zehirler mi?” dedi Yazgölü sesi titreyerek.

“Zehirleyebilir. Aslında vatoslar pek saldırgan balıklar değildir, ama üstüne varırsan saldırabilir, yani belli olmaz. İğnesini savurur, sersemletir. Diyeceğim, zehirlendiğin için değil sersemlediğin için çökersin dibe, sürüklenirsin.”

“Sen hiç irinaya rastladın mı?”

“Ben rastlamadım. Bir arkadaş var bizim, o rastladı. Ama iyi yüzücüydü, irina yetişmeden varmış kıyıya.”

“Hadi Yakup, gecikiyorsun!” diye bağırdı Kadın içerden.

“İzninizle küçük Hanım,” dedi Yakup efendi, “lastik çizmelerini sürüyerek çıktı kahveden.”

Yazgölü, kalakaldı yerinde.

Kadın, yanına geldi.

“Çay istiyor musun?” dedi sertçe bir sesle.

“Yok teşekkür ederim, eksik olmayın,” dedi Yazgölü.

“Öyleyse al şu pusulayı. Hoca bıraktı giderken, sana vermemi söyledi. Al, şu da anahtar destesi, ama evin altını üstüne getireyim deme sakın! Biriniz geldiniz mi, her şeyi yerli yerine koymak bana düşüyor. Anahtarları karıştırıyorsunuz, açmamanız söylenen odaları açıyorsunuz...”

Yazgölü, elini uzatsa tutabileceği bir gizlin ürpertisiyle sarsıldı.

“Peki size niye bırakmadı anahtarı? Yani köpeğin bakımını, çiçeklerin sulanmasını?”

“Ne bileyim,” dedi Kadın. “Hoca’nın sağı-solu belli olmaz. Ben o koca iti sevmiyorum, belki ondandır. Kocaman dişli, azgın hayvanın teki. Bizim karıkoca bir ayda yediğimiz eti anında midesine indirir. Bir öğünde.”

“Ne zaman döneceklermiş tatilden?”

“Pazar akşamı herhalde,” dedi Kadın. “Ama Hoca belli olmaz. Bakarsın, sıkılır bu akşam dönüverir.”

“Teşekkür ederim, iyi günler,” dedi Yazgölü.

“Unutma bak. Anahtarlarla oynama, yere düşürüp dağıtma desteyi. Sizler gittikten sonra yenilerini yaptırmak, kilitleri değiştirmek gerekiyor. Hoca çok kızıyor. Bizim beyin eski karısı da boyuna karıştırmış orayı burayı. Hoca, onu hiç bağışlamadı derler.”

“Unutmam, merak etmeyin,” dedi Yazgölü.

Yazgölü, kayalara oyulmuş basamaklardan indi, yalıya vardı. Destedeki en büyük anahtarı seçti, kapıyı açtı. Bir ütü kokusu çarptı burnuna. Güvenli bir evin, sıcak bir kozanın kokusuymdu.

Hoca, gitmeden önce ikizlerin okul önlüklerini ütülemiş, beyaz yakalarını kolalayıp askılara asmıştı. Aynalı askının altında yeni boyanmış iki çift küçük beyaz papuç. Odadaki ütü ve ecza kokusu bu yüzdendi, pencereler, dünden beri açılmıştı.

Yazı masasının üstü darmadığınıktı her zamanki gibi. Elyazısıyla alınmış notlar, defterler, bir askerlik arkadaşları fotoğrafı, dosya kâğıtları. Hoca’nın tel çerçeveli gözlüğü notların üstüne gelişigüzel atılmıştı.

“Mülkiyetin tarihiyle bağlantılı olarak Ortaçağda şato düzeni ve bireyin kişisel yaşama geçişi incelenmeli...”

“Çarşamba. Eşber gelecek.”

“Kırmızı iplik bitmiş, aldırmalıyım.”

“...yi söylemek gerek.”

"Dün, küçük anahtarım kayboldu."

"Kadın'a ayılığı 14'ünde. Biraz da bahşiş. Bu gidişle yol vermek zorunda kalacağım."

Yazgülü, mutfğa yürüdü.

Hoca, pusulada, hazırladığı çayı içmesini, dilerse büfedeki beyendik ya da menta likörlerinden tatmasını, plakları çalabileceğini, yalnız odaları karıştırmaması gerektiğini yazmıştı.

Yazgülü, sepetindeki keki, kurabiyeleri kavanozlara yerleştirdi. Çaydanlıkla demlik, ocağın üstündeydi. Yazgülü'nün çok sevdiği yasemin kokulu çay. İçerken, çiçek kokusu duyuluyordu. Fincanların kıyısında mavi mineler diziliydi ya, onların da kokusu içilirdi sanki.

Mutfak rafında Yazgülü'nün okuldaki tornada kendi eliyle çektiği seramik parçalar sıralanmıştı: uçuk mavi bir şamdan, incecik sır geçilmiş bir çanak, işlevi belirsiz küçük nesneler, bir sabah denizin kıyıya vurduğu armağanlar: salyangoz kabukları, mermer parçacıkları, şeytan minareleri.

Yazgülü çayı demledi. Sonra ikizlere getirdiği kekten bir parça kesti, yedi. Köpek ortalıkta yoktu. Çiçekleri suladı.

Mutfak masasının üstündeki ölümsüz, kuru çiçeklere baktı. Duvardaki takvim, iki gün önceden kalmıştı. Çivisine bir kâğıt iliştilmişti: *"Salı günü dışçı: dışlerimi kestirmem gerekiyormuş, bir süre daha gidermiş."*

Yazgülü, Hoca'sını özledi. Şimdi o burada olsa, sözelimi böyle rastgele notlara neden garip açıklamalar yazdığını sorabilirdi. Hoca da ona şöyle derdi:

"Yazı nasıl geçirdin? Yeni arkadaşlar edindin mi?"

"Bildiğiniz gibi. Hayır."

"Yazın, beni ve ikizleri özledin mi?"

"Çok."

"Ne gibi sorular hazırladın bakalım?"

"Hocam, bu tel çerçeveli gözlüğü neden değiştirmiyorsunuz?"

"Sizleri daha iyi görebilmek için. Hem eski kafalıyımır ben."

“Neden bu kadar çok not alıyorsunuz?”

“Kendimi daha iyi kavrayabilmek için.”

“Hocam, uzun bir geçmiş edinmek için neler yapabilirim?”

Ama ev bomboştu. Bu eve kendinden kattığı ayrıntılar bile Yazgülü’nün yalnızlığını gideremiyordu. Köpek de hâlâ yoktu ortalıkta. Çay fincanını yıkadı, notları öylece dağınık bıraktı. Sonra soyundu, kırmızı tulumunu, kırmızı pabuçlarını çıkardı. Hoca’nın askıda duran kırmızı ipek kimonosunu giydi. ‘Anlaşılan, bazı şeyleri kendi başıma öğrenmem gerek,’ diye içini çekti. ‘Bugün bir başlangıç olabilir. Korkmamalıyım. Hem köpeği doyurmadan dönersem, annem de kızar.’

Sedire uzandı. Minderlerden birini alıp başının altına yerleştirdi, elini minderin altına sokup bir serinlik aradı.

Metalsi bir serinlik geldi eline. Çekti, baktı: küçük bir anahtardı. Notlarda ‘kayıp’ diye geçen anahtardı bu evet, kuşkusuz kalmamıştı.

‘Dedim ya, özel bir gün bu,’ dedi kendi kendine. ‘Ben de bugünün tam ortasındaayım, danışacak kimsem yok. Ama önce...’

Anahtarı sıkıca kavradı, sandık odasına yürüdü. Daha önce hiç girmemişti bu odaya. Yüreği çarparak anahtarı kilide soktu. Anahtar oturdu, döndü; kapı açıldı.

Odanın perdeleri kapalıydı. Yine de kırmızımsı bir ışık vuruyordu. Uzak bir gece lambasından gelircesine. Denizin tuzuna karışmış kadar keskin, göz yakıcıydı. (Uykusunda, dudağını ısırılmış, kanatmış olmalıydı.) Bir hayvan soluğu, tüten bir kürkün soluduğunu duydu. Bu hırıltı, yer yatağının üstüne atılmış şekilsiz, yumuşacık, kocaman kürk nevresimden geliyordu. Kırmızı ışık da tepeden vuruyordu. Dev bir kırmızı plastik torba –kenarları büzülmüş– içine solgun bir ampul yerleştirilerek tavana asılmıştı.

Yatağın üstünde küçük bir oyuncak ayı yatıyordu. Yeni yıkanmış gibiydi, tüyleri ışıltılıydı, şampuan kokuyordu.

Hoca’nın gergefi, odanın ortasındaaydı, odaya egemendi. Koyu kırmızı iplik kalmadığından, bir lale, boynu bükük duruyordu gergefte.

Yazgölü, giysi dolabını açtı. O anda da kendi özel masalına iyice girmiş olduğunu, artık geri dönüş kalmadığını anladı. Başka birinin özel masalıyla beslenen bir masala girmişti bir kere.

Meşin kemerler, simli uçkurlar, ipek kuşaklar, kot pantolonlara takılan beyaz bez kemerler, sahtiyan kemerler, örme güderi kuşaklar, uçları eprimiş kösele kemerler, kahverengi, siyah, tarçın renginde, geçmişten bugüne uzanan her çeşit, her cins gözde kemer asılıydı dolaptı.

Yazgölü, dolabın kapısını örttü.

Kendini usulca yer yatağına bıraktı. Kürk nevresime, küçük ayıya sarıldı, gözlerini yummayı denedi. Bir sandal vurdu düşüne.

Uyandığında, başka bir düşünce içindeydi. Sanki odanın duvarları gazete kesikleriyle doluymuş; gazetelerden, dergilerden kesilmiş adları bilinmeyen erkek yüzleriyle, oyuncu kartpostallarıyla. Saçları Yazgölü'nün saçları gibi kesilmiş yumuşacık bir sarışın, bir kıyıda bir göle bakıyordu.

Yazgölü o gölden odanın duvarına vuran maviye baktı. Kıreci zorlayarak girdi öte denize. (Göl, bir denize açılıyordu.) İrina uzakta duruyor, çırpınıyordu. Yazgölü ilerledi. Kumlar kaçıştı ayaklarının altından. Denizin tabanı belverdi. Yürümekte di-rendi Yazgölü.

Su, boğazına yükselmışti şimdi. Güneşin son ışıkları gözlerini alıyordu. Yine de İrinayı görebiliyordu. O güzelim, vurucu kuyruğu.

O, doğduğundan beri karşılaşmayı umduğu, özlediği, kaçınmaya çalışıp bir türlü unutmadığı, tutkuyla bağlandığı, 'İrina' adında bir vatostu. Şimdi anlıyordu. Kendi kişisel vatosuydu o.

Suları yararak ilerlemeye çalıştı, artık basacak taban kalmamıştı. İrina kaçırıyordu boyuna. Ona doğru attığı her adımda, biraz daha uzağa.

Yürüdü, biraz daha yürüdü. Denizin yeşil gergefi sardı kollarını. Güçlkle soluk alıyordu artık.

'Sana ince boynumu, karnıma bastıracağım korkak ellerimi uzatacağım,' dedi İrina. 'Dinle, birazdan Yakup efendinin san-

dalı açılacak ayaydın geceye. Seni bulacaklar, vuracaklar. Ve ben geriye kalan günlerimi hep seni aramakla, özlemekle geçireceğim.'

İrina hızla uzaklaşıyordu. Bir iz bırakmıştı geride; boz, yapışkan bir iz.

O anda oda dolunayın ışığıyla aydınlandı. Arkada bir kapı açılmıştı. Köpek havlıyordu keyifle.

Yazgülü döndü.

Tam arkasındaydı.

Kavalın Parmak İzi

Gülçin ile Nur'a

Doğrusunu isterseniz, önce sesi çekti bizi. Yumuşak mı desem, akıcı mı, tam denemez. Hani kış geceleri karı yarıp ormandan kulaklarımıza erişen ince kaval sesleri vardır, rüzgâra karışıp gelir, belki aslında rüzgârın kavalıdır o, işte öyle çağıran bir sestti. Yükseldiğinde bütün kahveyi, mahalleyi, derken köyün küçük alanını boydan boya kaplıyordu. Hepimiz kulak kesiliyorduk. Hallaç'ın tokmağı kalakalıyordu; Terzi, ütüye ara veriyordu; Dülger'in çalışkan testeresini duymaz oluyorduk. Herkes onu dinliyordu. Hepimiz.

Şimdi düşünüyorum da aslında sesinden çok giysileri çekmeliydi bizi diyorum. Bizim burası, kentten çok uzaktır. İki gazete ya gelir ya gelmez. Dünyada olup bitenlerden haberimiz olmaz pek. Dış dünyayla tek bağlantımız, yaz geceleri kıyıya gelen özel arabalı kentlilerdir.

Daracak kıyıya yığılmış salaş içki evlerine oturur, midye yer, rakı içerler. Gözlerini turuncu mor ağlara, turuncu mor takalara diktiklerinden olacak, bizi pek görmezler. Alandan içerilere uzanan eğri büğrü keçi yollarını, döne döne derin ormana kavuşan köy yollarını hiç görmemişlerdir. Bilmezler ki kıyımızın az berisi, bozkırdır.

Bizler de kentlilerle merhabalaşmayız pek. Kentle buluşmaya niyetimiz yoktur. Kendimize yeten, kendi yağımızla kavru lan küçük bir topluluğuz biz, yabancıları sevmeyiz.

Dediğim gibi, asıl giysileri çekmeliydi ilgimizi. Bu yüzden.

Her şeyiyle tam bir yabancıydı. Üstelik giyim kuşamından ne iş tuttuğu da anlaşılmıyordu. Beyaz yollu siyah bir takım giymişti, yelek cebinde köstekli bir saat vardı.

Belki de müfettişti.

Ama müfettiş olsa, gocuk giymezdi. Çünkü o resmi takımın üstüne gocukla parka arası bir şey geçirmişti.

Belki de son zamanlarda türeyen, arasıra kentten kalkıp ta buralara kadar gelen gezgin satıcılardandı. Hani şu taksitle çarşaf, eliş örtü, kaçak jilet satanlardan.

Ama o zaman bavulu olması gerekirdi. Oysa siyah bir evrak çantasından başka bir şey yoktu yanında.

Sigortacı da olamazdı. Sigorta edilecek neyimiz vardı ki bizim?

Kahveye girince, çantasını iskemlelerden birine dayadı, boş bir masaya oturdu. Kısa bir merhabalaşmadan sonra bize köyümüzün güzelliklerinden söz etti. Kısık, çocuksu bir sesle. Pırıl pırıl bir denizimiz, zümrüt gibi bir ormanımız varmış, bentlerimizde şifalı sular duruyormuş ta ortaçağlardan bu yana. Eski kilisemiz, eski engizisyon mahkememiz çok ilginçmiş. Küçük camimiz, çağdaş mimarının en güzel örneklerinden biriymiş. Hele şu az ötedeki saat kulesi, son depremden beri hep 12.00'yi gösteren saatimiz, eşine az rastlanır anıtlardanmış. Dolaştığı öbür köylerde böylesine zengin bir tarih geçmişine hiç rastlamamışmış.

Konuşurken sesi hafifçe yükselmişti; işte tam o sırada Berber ile Nalbant da geldiler dükkânlarını kapatıp. Kahve doldu. Berber, onun evrak çantasını yerinden kaldırmayı uygun görmedi, çay ocağının tezgâhına yaslanarak dinlemeye başladı Yabancı'yı.

"İşte!" dedi Yabancı ansızın sertleşerek. "Sizi bu çevreye hapseden, dünyadan uzak tutan öğelerin başında şu doygunluğunuz geliyor. Kendi içine kapalı bütün ortaçağ toplumlarının en büyük özelliğidir bu. Tembelliği tokgözlülükle karıştırıyorsunuz. Ama suç sizde değil tabii, sizi..."

Dükkânlarını kapatıp onu dinlemeye koşanlar, suçlu suçlu önlerine baktılar.

"Çaylar benden!" diye haykırdı Tuhafiyeci.

O güne kadar o da bize buna benzer şeyler söylemişti, ama içimizden biri olduğundan mıdır nedir, kulak asmamıştık.

Oysa bu Yabancı, kılığıyla, sesiyle, tekdüze günlerimize bir tılsım katmıştı birdenbire, bizi canlandırmıştı.

Bir ara durdu, kapının dışında duran motosikletine baktı; seledede bir çıkın vardı.

Gideceğini anladık. Göz göze geldik.

Topluluğumuzun ileri gelenleri –geleneksel meslek dallarının temsilcileri– onu evlerimizde ağırlamaya hazırdık.

Ben saat tamircisi olduğumdan, görev bana verildi.

“Bu konuksever, dost insanlardan ayrılmayacağıma ben de sevindim doğrusu,” dedi Yabancı.

Dışarı çıktık.

Dışarıda, mahallenin gençleri, motosikleti inceliyorlardı.

Bir çınar, yapraklarını döküyordu.

Her yer ıssızdı.

Artık kentten kimsecikler uğramazdı buralara.

Demek gelmek için kış başını seçmişti.

* * *

Ağabeyim bir yabancıyla çıkageldiğinde çok şaşırdım. Neyin nesi olduğunu bilmiyorduk bir kere. Ama babamız öleli beri ailenin reisliğini ağabeyim üstlenmişti doğal olarak, ona karşı çıkmak bana düşmezdi.

Düşünüyorum da, galiba mutlu bir yaşamımız vardı. Ağabeyimle ben erkenden bağevinden kalkıp yola düzülür, dükkânlarımızı açardık (ben, ayakkabıcıyım). Kız kardeşim sakat; çocuk felci geçirdiği için bir ayağı aksar, o yüzden evden pek çıkmaz.

Yabancı, sabahları geç kalkıyordu. Biz işe gittikten sonra. Kardeşimin anlattığına göre, ona biraz süt ısıttırıyor, içine yabancı diyarlardan gelme kahvesinden bir kaşık katıyormuş. İki tane günlük yumurta içtikten sonra yola koyuluyormuş. Doğru kahveye.

Günler böylece geçip gitti. Yabancı, kışı bizim bağevinde geçirmekte kararlı görünüyordu.

Ağabeyim onunla fazla ilgilenmiyordu artık. O günlerde sevda başına vurmuştu. Evlenecekti, kız tarafıyla söz de kesil-

mişti, ama bağevinin yeniden döşenmesini sağlayacak parayı biriktirmek zorundaydı önce.

Akşam yemeklerinde sofrada karşılaşıyorduk. Ağabeyim düşünceliydi, yemek biter bitmez odasına çekiliyordu.

O zaman Yabancı, beyaz ipekten gecelik entarisini, kırmızı püsküllü gece takkesini giymeye koşuyordu. Gaz lambasının ışığını azıcık kısıyorduk. Kız kardeşim çay demliyordu. Her akşamın değişmez töreniydi bu.

Sonra Yabancı o kısık, masalsı sesiyle bize uzun geçmişi anlatıyordu. Kaç yıllar önce de böyle köy köy dolaşır, köyün en önemli kişinin evinde konuk kalırmış. Köylülerin renksiz, uykulu yaşamlarına kırmızılar, yeşiller katarmış. Köy kahvelerinde onlara kurt-kuzu masalları, acılı aşk öyküleri anlatırmış. Canı istediğinde, kuraklık çeken bölgelere yağmur bile yağdırabilirmiş. Bir köyden ayrılırken arkasında bıraktığı yağmur izleri bu yüzdenmiş. İstersek, inandığımız kişilere sorabilirmişiz, çok önemli birinin buyruğunda çalıştığını öğrenebilirmişiz.

Bunları, kendisinden iyice kuşkulandığım bir gece anlattı bana. O gün, çaycıdan önemli bir şey öğrenmiştim: Yabancı, gün boyu kahvede bedava çay içiyor, köylülerle tek tek görüşüyor, sonra kocaman bir deftere bazı adlar yazıyormuş. Defterdeki liste gün geçtikçe uzuyormuş çaycının dediğine göre.

Her gece, dünyadan haberler veriyordu kız kardeşimle bana:

Anlattıklarına bakılırsa, bizim köyün de bulunduğu bir dünyada bir savaş patlamak üzereydi. Biz bilincinde değildik ama bir barut fıçısında oturuyorduk. Hepimize görevler düşüyordu. İçimiz yansa da yerine getirmekle yükümlü olduğumuz görevler.

O gece, ikinci kere sınıdım onu:

“Nereden biliyorsunuz?”

Hemen koştu, evrak çantasını getirdi. Çantanın bir gözü tepeleme dergi doluydu. Pırıl pırıl kâğıtlara basılmış dergiler, çoğu yabancı dildeydi. Süngülenen, kurşunlanan, kanayarak ölen kadınların, erkeklerin, çocukların fotoğraflarına baktık.

Kız kardeşim sessizce ağlıyordu.

“Sorular soran insanları severim,” dedi Yabancı bana. “Sana kızmadım. Kuşku, insanı insan yapan başlıca özelliktir... Şimdi,

söylediklerimin doğru olduğunu gördüğüne göre, ne yapmayı düşünüyorsun? Ömrün boyunca bu kapalı toplumda kalıp çürüyecek misin yoksa bana yardım edip zekânı, becerini değerlendiren bir toplumda mı yer alacaksın?”

Şaşırmıştım.

“Sana bir pasaport bulabilirim,” dedi, “yabancı bir ülkeye gidersin, orada emeğinin karşılığını da alırsın. Yalnız, konuştuklarımız aramızda kalacak. Bu iyiliğim karşılığında senden yalnızca köyünüzde yaşayanlar üstüne bazı bilgiler isteyeceğim. Bütün konuştuklarımız aramızda kalacak, bir daha söylüyorum. Gözünün tutmadığı kim varsa, adını bana vermelisin. Bu beldenin cennete dönmesini istiyorsan. Söz aramızda, zaten bazı adlar var benim listemde, ses bantlarım onların konuşmalarıyla dolu. Şimdi de ben seni sınıyorum anlayacağın. Bakalım sınavı atlatabilecek misin... En yakınların olsa da, unutma, için yansa da...”

Kız kardeşim sessizce ağlıyordu.

Köyümüzdeki göçmenlerden birçoğu ortalıkta görünmüyordu. Acaba başka yerlere mi gitmişlerdi? Yabancı ülkelere çalışmaya mı?

Yılbaşıydı. Tuhafiyeci’nin dükkânı kaç gündür kapalıydı.

Sokaklar, beyaz buza kesiyordu. Çam ağaçlarında geleneksel kristal toplar asılıydı. Orman yolları kapanmıştı.

Yabancı, o gece halis kösele çizmelerini de gösterdi bana. Parlaklığıyla gözalan çizmelerini.

“Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar derler,” diye bir kahkaha attı. “Yakında başka bir köye gitmem gerekecek.”

“Size inanıyorum,” dedim.

İnandığımı göstermek için de av tüfeğimi, altı adet vesikalık fotoğrafımı, iyi hal kâğıdımı, ikâmetgah ilmühaberini verdim.

Yani her şeyimi.

Kız kardeşim sessizce ağlıyordu.

* * *

Günlerini evde kitap okuyarak, örgü örerek geçiren bir kıza kim inanır?

Ona evimize ilk geldiği günden beri inanmamıştım. Gaga burunlu, ince bacaklı, yaşı belirsiz bir adamdı. Sabahları kalktığına gençti: otuz yaşlarında falan. İşe çıkarken, kahveye giderken.

Döndüğünde yorgun olurdu: orta yaşın üstünde.

Ama geceleri, ortanca ağabeyimle birlikte 'Köyümüzün mutluluğa, esenliğe kavuşması için sizce neler yapmak gerekir?' oyununu oynadığımızda, gecelik entarisini giyip takkesini başına geçirdiğinde, enikonu ihtiyar bir adam oluverirdi.

Sesi de gün boyunca değişirdi yaşı gibi.

Uzak adaların çağrısını andırdığı söylenen sesini bana hiç kullanmadı. Benimle konuşurken.

O gelmeden önce sabahım çok uzun sürerdi. İneklerimizi saçar, kaymak yapar, kışlık peyniri tenekeye basardım.

Sonra bayırı tırmanıp uzaktaki eski hisara bakardım, bütün yorgunluğum geçerdi. Çimenlerin arasına uzanır kitap okurdum. Gün akıp giderdi.

Ama o, buyruklar yağdırarak günümü kısalttı, kurduğu oyunlarla gecelerimizi daralttı. Eve getirdiğim kır çiçeklerini, bir dokunuşta ağusuyla soldurdu. Kedimi evden kaçırttı.

İlk geldiği günden başlayarak kuşkulanmıştım ondan. Odalara bir kürk ve kan kokusu sinmişti. Ama içimi kimseye açamıyordum. İnananları, elini öpmeye, hatırını sormaya, adaklar getirmeye koşanları, tılsımlı soluğundan şifa umanları gün geçtikçe artıyordu.

Mart başlarıydı. Dayanamadım. Bir sabah, yatağının altına sakladığı çıkını açtım. Çıkın, takma saçlarla doluydu: eski dönemlerin heykelsi afroları, ortaçağ keşişlerinin ten renginde dazlak başları, içoğlanların kurdeleyle boğulmuş at kuyrukları, Fransız devriminin lüleleri, giyotin modelleri, İngiliz yargıçlarının bukleleriyle aydınlanma döneminin güvenli, uysal dalgaları, yeni sözleşmelerin gangster favorileri, yeni dünyaların kıvrıcıkları, alevi belikleri, kürk kalpaklar, boncuklu zenci örgüleri, hepsi vardı çıkında. Saçların deriye dikilişinde kullanılan gümüş ibrişim, küçük beynin üstüne gelen bölgede işlevini ince bir sırama bırakıyordu. Küçük beyinlerde, kalın oğlak derisiyle kaplı bir yırtık vardı çünkü: içte biriken kanları, taşmaya bırakma-

dan dışarı sızdıran bir oyuk. Evdeki kan ve kürk kokusu, takma saçlardan çıkıyordu.

Hiç şaşırmadı.

“Al, hepsini kanıt diye götür istersen,” dedi hınçla, bir kahkaha attı. “Git, koş, köy kahvesinde uyuklayan ihtiyar heyetini uyandır, istersen eski engizisyon mahkemesi üyelerinden sağ kalanları topla, mahkemeyi kurdur! Kim inanır bu masala? Koş, koşsana, hiç durma. Senin gibi evden çıkmayan, aklını kitaplarla bozmuş, sakat bir kıza kim inanır? ‘Onu kitaplardan tanıyorum,’ mu diyeceksin? Hem benim elimde de kanıtlar var, unutma. Unuttun mu oynadığımız oyunları? ‘Köyümüzün mutluluğa, esenliğe kavuşması için sizce neler yapmak gerekir,’ oyunlarında kurduğun düşleri? Hepinizin sesi, hepinizin düşü ben-de kilitli, unutma. Bütün o sesleri, o düşleri, listelerimi alıp yarın yola çıkacağım. Burada işim bitti. Bana verdikleri sözü tutmayanları, döneklık edip arkamdan konuşanları da çekeceğim peşimden. Hadi koş, elinden geleni ardına koma!”

Dün, son kafil de ayrıldı köyden.

Camın önündeki kerevete oturdum, örgümü aldım elime.

Yabancı usulca yürüyor, ardından son köylüler koşuyorlardı.

Ortanca ağabeyim, üç gündür ortalıkta yok.

Büyük ağabeyim, son kafilenin başını çekiyordu.

Yalnız sesleri var artık.

Onlar uzaklaştıkça arkalarında ıslak bir iz kalıyordu.

Koşup sokaklara fırlamak, avazım çıktığı kadar haykırmak geliyor içimden: durun!

Ama o haklı: bana kim inanır?

Dünden beri düşünüyorum, belki de sakat bacağımı sürüyerek dolaştığım bu evde, bu kerevette, bu pencerenin önünde, ölünceye kadar bu öyküyü yinelemek için dünyaya geldim ben. Biri çıkıp da...

Demin, dağ kapandı arkalarından.

Gecegezen Kızlar

Gecegezen Kızlar, geceye hemen girdi. Alışmıştı.

Dışarda, alacakaranlık sürüyordu. Günbatımı; çatılarda, rıhtım boyundaki ağaçlarda, içlerde, bozkırın geniş alnında bir süre daha oyalanıyordu.

Gecegezen Kızlar'ın yaşadığı kentte gece, pastel renklere boyanmış toprak bir çanakı. Çok, epeskiydi.

Dışarda, kıyının insanları, mesleklerinden evlerine dönüyorlardı. Köylüler, pazar yerindeki sebze sergilerini topluyor, dönüşe hazırlanıyorlardı. Rüzgâr, hep taze kalan soluğuyla ara sokaklara çaprazlama asılmış çamaşırları savuruyor, televizyon antenlerini vınlattıyor, yoksul sebze aşlarının kokusunu getiriyordu. Rüzgâr gündelikti, hızlıydı.

Oysa gece uzun, ağırlıksızdı. İçinde kolaylıkla her yana, her yöreye yol alınabilirdi. Ayaklar, hemen yumuşaklığa gömülür, iki yana uzatılan körebe eller, boşluğu yoklardı.

Gece, bedeninden soyulmuş, boşalmış bir iç gömleği. Herkesindi.

Gecegezen Kızlar, önce çanağın ebruli toprak ibrişimlerini yokladı, araştırdı, zorladı, zamanın açtığı incecik bir çatlaktan geçti. Epeski, bildik gecede her geceki gibi sakınarak ilerledi.

Dokuz katlı kentinin ilk katmanını aştıktan sonra solundan sağına döndü; dudakları kıpırdadı, kulak verdi: kehribar bir kamışın içine konmuş arının geleneksel vızıltısını dinledi bir süre.

Bir ara bedeninin zarlarından birinde bir sızı duydu: gerçek uykuya geçişin sancısı. Ayakları kıyıdaki suya değdi.

Boğazın hırçın suyu, kuytu mağaralarından toplanıp gelmişti; onun çıplak baldırını, geceliğinden sıyrılan oyluklarını yaladı tarazlı diliyle. Bir zamanlar, İmparator Kserkses'in güçlü gemilerine geçit vermeyen, o yüzden de soylu düşmanınca gümüş zincirlerle tam üç yüz kırbaç yeme cezasına çarptırılan Deniz, ona sokuldu, evcilleşti. Gecegezen Kızlar, Deniz'inin başını okşadı. Deniz mırıldandı, geri çekildi. Çekilirken, Gecegezen Kızlar'ı da sürükledi yanısıra. Kanalin kapıları iki yana açıldı:

Kahverengi bir kentti bu düş.

Kenti çepeçevre saran süt beyaz kristalden, yer yer akik mavisi, yer yer kan kırmızısı sızıyordu kahverengiye.

Murano işi bu fanus, kenti soluksuz bırakmıştı.

Rüzgârda çürük kokusu vardı.

Gecegezen Kızlar, eski kentin, ayakları altında belverdiğini duydu. Lağım kokan su, durmaksızın yükseliyor, vinçler inip tepelere tırmanıyor, freskler yenileniyordu. Bütün eski kentler gibi, onarıldıkça batıyor, derinlere gömülüyordu kent.

Kehribar, ipek, baharat, şap ve yoksul aş kokuyordu.

El değiştirmekten soysuzlaşan, havı dökülen meta, görkem, tecim, veba kokuyordu.

Gecegezen Kızlar, bir kilisenin kapısında lepiska saçlı, saydam bir delikanlı sureti gördü. Ona doğru yürüyecekken durdu. Çağdaş bir kızdı; bu araçlar kentinde Ölüm'ün karşısına bir delikanlı, geleneksel şehzade kılığıyla çıkacağını kestirebiliyordu. Ama bir çeşmebaşına, bir fiskiyeye rastlamayagörsün, bu benzersiz güzellik, kılıfını atacak, Tırpanlı Ölüm'e dönüşecekti.

Düş kan yürüdü.

Gecegezen Kızlar, uzaklarda bir balkonda, kendini asmış bir adamın rüzgârda kımıldayan, usulca sallanan karaltısını seçti.

Kilisede bir mezzosoprano ses, bir ağıt söylüyordu.

Yine bir işsizlik dönemi olmalıydı.

O zaman Gecegezen Kızlar yine Deniz'e bindi, onun lacivert yelelerine asıldı, ona özsuyu dökerek yalvardı: bir kereliğine, yalnızca bu geceliğine, kendisini Ortaçağ'da konaklayabileceği bir kente götürebilir miydi? Yorgundu çok.

Deniz, başıyla 'evet' dedi.

Gecegezen Kızlar, arkada ayak sesleri duydu, ama dönüp bakmadı.

Onca yol aldıktan sonra aynı kilisenin önünde bulunca kendini, şaşırdı.

Aynı oymalı cepheler, aynı duvar kalkanları.

Anlaşılan artık son soluğunu veren eskikent, paha biçilmez kumaşlarla sarılıp sarmalanmış, güvenli mumyasına dondurulmuştu burada.

Kilisenin saati durmuştu: hep geceyarısını gösteriyordu. Dükkânlar aynı saatte durmuştu; ön camlarından taşan dantellerle.

Gündüzün son hışırtıları silinip gitmişti. Bir daha gelmemecesine.

Bu kentte sokaklar, dantel ve un kokuyordu. Bomboştu.

Gecegezen Kızlar, kilisenin basamaklarını çıktı. Kapıcı, yüzlerce yılın kâğıdını, sayfasını süpürmekteydi. Hepsini süpürgesinin önüne katmıştı, rüzgâra savuruyordu.

"Bir şey mi istemiştin?" dedi.

Gecegezen Kızlar'ı şaşkın bakışlarla süzdü.

"Şey... uzun süredir bu saatte sokakta genç bir kız görmedim de..." diye ekledi.

"Ben uzaktan geldim," dedi Gecegezen Kızlar. "Herkes nerede?"

"Uzun hikâye," diye içini çekti Kapıcı... "İstersen içeri gel de sıcak birşeyler iç. Yorulmuşa benziyorsun. Bizim İhtiyar'la tanıştırayım seni."

Gecegezen Kızlar, Deniz'den indi, titreşen adak mumlarıyla ıslıl ıslıl duran kiliseye yürüdü.

Birlikte mahzene, demir kapılı bir odaya süzıldüler.

Kapıcı, üç kere tıklattı kapıyı.

Uzun, beyaz sakallı, beyaz saçlı bir İhtiyar açtı.

Önce şaşkınlıkla süzdü Gecegezen Kızlar'ı.

"Korkma", dedi Kapıcı. "Bizden biri değil. Yabancı. Çok uzaklardan geliyormuş. Konuşursun diye düşündüm. Hem baksana, yorgun. Aç."

Bu arada İhtiyar, Gecegezen Kızlar'ı tanıdı.

“Hoş geldin Helena,” diye fısıldadı. “Buyur geç içeri. Son sa-
vaştan beri izini yitirmiştim, kaygılar içindeydim.”

“Şey benim adım –,” dedi Gecegezen Kızlar.

“Biliyorum, biliyorum, bana karşı çıkma,” dedi İhtiyar öf-
keyle.

Gecegezen Kızlar, küçük odaya girdi, şöminenin yanına
bağdaş kurdu.

İhtiyar, karanlık geçide ürkek bir bakış attıktan sonra demir
kapıyı kapadı, sürgüyü itti.

Odada kocaman bir yazı masası, üstünde kalın ciltler, hok-
ka, divit, bir de tütün kesesi vardı.

“Şimdi çayı koyarım,” dedi Kapıcı. “Siz konuşun.”

Gecegezen Kızlar, dalgın bakışlarını ocaktaki alevlere dik-
mişti. Alev titredi bir an, oda saydamlaştı.

“Kurtulduğuna, sağ kaldığına sevindim,” dedi İhtiyar fısıl-
tıyla. “Biliyorsun, sizin orası yakılıp yıkıldı.”

Gecegezen Kızlar ürperdi birden:

“Ben bu gece yola çıktığımda,” dedi “her şey yerli yerindey-
di.”

“Sen yola çıktığında gün neydi?”

“Akşamdı,” dedi Gecegezen Kızlar. “Bin dokuz yüz seksen
iki yılının bir yaz akşamıydı.”

“Bu yaz akşamları da bitmek bilmez zaten, her şeyi alacaka-
ranlığa boyar, yanıltır,” dedi İhtiyar.

Bir süre sustular.

Kapıcı’nın getirdiği yasemin çayını içtiler. Gecegezen Kız-
lar, porselenin kıyısına dayadı yanağını, Deniz’ini özledi. İçi sıla
özlemiyle doldu.

Kapıcı, eline toz bezini almış, odadaki tek döşeğin yanına,
duvara asılmış kalkanı, zırhı, miğferi parlatmaya başlamıştı.

“Yorgunluktan bittim,” diyordu terini silerken. “Böyle ya-
şanmaz ki.”

“Bu kimin zırhı?” dedi Gecegezen Kızlar.

“Benim tabii,” dedi Kapıcı. “Gündüzleri kentin şövalyeliği-
ni yaparım da.”

“Aklım iyice karıştı,” dedi Gecegezen Kızlar. “Neredeyim
ben, söyler misiniz?”

İhtiyar, gözlerini onun gözlerine dikti.

“Güzel Filip dönemindeyiz. Geçenlerde bizde de bir halk ayaklanması oldu. Bir bakıma yani. Zanaatçılar iktidarı ele geçirdiler. Ama herkes korku içinde yine de. Görmüşsündür, sokaklar bomboş. Kimse bu büyük yengiyi kutlayamıyor, çünkü kısa süreceğini biliyoruz. Deneyimlerimizden.”

“Siz ne iş yapıyorsunuz?” dedi Gecegezen Kızlar.

“Ben aslında keşişim. Ama şimdilerde olayları kayda geçirmekle uğraşıyorum. Geçmişle gelecek arasında bağlantılar kurmaya çalışıyorum. Bu zifiri çağa ilişkin bilgilerimi, anılarımı gelecek kuşaklara bırakmak istiyorum. O yüzden de gizli çalışmak zorundayım. Geceleri. Gündüzleri Kapıcı, Şövalyelik yaparken ben de Remilcilik yaparım. Geçim derdi, ne yapacaksın...”

“Yazdıklarınızı nasıl koruyorsunuz? Yani düşmanlarınızdan?”

“Sık sık, her gece aynı şeyleri yazarak, yineleyerek. Yazdıklarımı ezberlemeye çalışıyorum. İyice ezberledim mi, veriyorum bizim Kapıcı’ya, süpürüyor, rüzgâra savuruyor. Böylelikle hem o değerli evrakın bir yerlere varması umudu doğuyor hem de her an hortlayabilecek engizisyonculardan, kitapyakıcılarından paçayı kurtarmış oluyorum.”

Kapıcı, miğferi parlatmayı bitirmişti.

“Off,” dedi, “bu iş de bitti. Benim asıl korkum, şu Haçlı Seferleri. Bir başladı mı, benim bu müzekentin göstermelik şövalyesi olduğumu kimselere anlatamıyorum. Dinlemiyorlar. Soy-lular böyledir işte. Hem anılarını, eski kentlerini ayakta tutmakta direnirler, hem de iş başa düştü mü bizi sürerler ortalığa.”

“Tarih bilgim olsaydı, söylediklerinizi daha iyi anlayabilirdim,” dedi Gecegezen Kızlar utanarak. “Ama ben ilkokulu bitirdim yalnızca, tarih olarak da aklımda birtakım adlar ve yıllar kaldı.”

“Şimdi sorma sırası bizde,” dedi İhtiyar.

Çayı içtikten sonra yüzüne bir yumuşaklık gelmişti.

“Sen ne iş yapıyorsun bakalım?”

“Bir konserve fabrikasında çalışıyorum,” dedi Gecegezen Kızlar. “Fasulye ayıklıyoruz gün boyunca. İki kızız.”

Sebze ayıklamaktan pürtüklenmiş, kararmış parmaklarını İhtiyar'a uzattı.

"Ama gecelerini değerlendiriyorsun anladığım kadarıyla," dedi İhtiyar. "Sen de bizdensin. Zaten tarih dediğin, uzun bir gece boyunca görülen düşlerin, düşlenen görüntülerin akıp gitmesi değil midir?"

"Aslında ben okumak istiyordum," dedi Gecegezen Kızlar. "Ama olmadı. Babam, kumarda konserve fabrikasına kaptırdı beni."

"Ayılığını olduğu gibi ona veriyorsun, değil mi?"

"Evet."

"Yine de sık sık fabrikaya uğrayıp seni korkutuyor, değil mi?"

"Evet. Nereden bildiniz?"

"Çok rastladığımız bir olay," dedi İhtiyar.

Masanın başından kalktı. Gecegezen Kızlar'ın saçlarını okşadı.

"Düşlerini sakın bırakma," dedi. "Özel düşlerini kimseye kaptırma sakın."

"Ama hep arkamdan birileri geliyor sanıyorum," dedi Gecegezen Kızlar. "O kadar korkuyorum ki, dönüp bakmıyorum bile."

"Babanın bir gözcüsü olabilir," dedi İhtiyar, "Ölüm olabilir bir de. Sakın aldanma. Gece gezdiğin her kentten bedenine bir şeyler eklenir, zamanla siner. Bak, boynundaki boncuğa bir minenin alacası karışmış bile. Demin baktım, benimle konuşurken de kulaklarına iki damla – altın küpe yerleşiverdi. Kendi kentinin alnına yerleştirdiği kan çemberiyse daha koyuldu gecede. Aynı şekilde, gece gezdiğin kentlerde de senden birtakım izler taşıyacaklardır, topuklarının tıkırtısını unutmayacaklardır. Savaşlar kentinin kızıysın sen; her yolculuğun, her seferin bir bedeli, karşılıklı bir bedeli olduğunu bilmelisin. Korkma sakın. Sana 'Helena' dememe kızma, olur mu?"

"Olur."

Kapıcı karıştı söze:

"Bir gün yolum sizin oralara düşerse, düşman bir asker sıfatıyla gelsem bile sana gerçekten şövalyelik göstermek isterim. Ama yaş kemale erdi artık, belki beni kullanmazlar."

“Ben artık gideyim, sizi işlerinizden alıkoydum,” dedi Gecegezen Kızlar. “Çok teşekkür ederim.”

“Unutma,” dedi İhtiyar demir kapıyı açarken, “düşlerini kimseye emanet etmeyeceksin, kaptırmayacaksın. Sabaha çok var daha. Buralara kadar inmişken sonuncu katı da zorla ve yar derim ben. Orada altının ve gümüşün mihenk taşını bulacaksın.”

Gecegezen Kızlar, Deniz’i kendisini beklemekten yorgun düşmüş buldu. Sırtına binmedi o yüzden, yosunlarına tutunup yanısıra yüzmeye başladı.

Aşağılardan çok soğuk, çok katı bir akıntı geçti.

Gecegezen Kızlar, bedenini soğuk sulara verdi, alnındaki, boynundaki, kulaklarındaki izleri yıkamaya çalıştı. Ama lekeler çıkmadı.

Yaklaşan sabahla sular ısındı. Uzak adaların kokularını getirdi.

Gecegezen Kızlar, gittikçe yaklaşan ayak seslerini umursamıyordu artık, korkmuyordu.

Önünde bir ı ışık açıldı. En dipteki kentin adının anlamı gibi hem yumuşak, sevecen, anaç, hem de tutku yüklü bir kırmızıydı bu. Gittikçe soluyor, somutlaşıyordu. Sonunda Bakır’a varmıştı.

O zaman Deniz, elinden tutup tepelere çekti onu.

Düş kan yürüdü. Fabrikanın düdüğü duyuldu.

Gecegezen Kızlar, gittikçe suyun üstlerine, yüzeyine, sonra eteklerine, sığlık bölgelere, kıyıya sürüklendiğini duydu.

Son anda, daha kıyıya vurmadan Anası’nın geleneksel gece-düşüyle karşılaştı. Neresine dokunursan dokun, altın oluyordu bu düş, som altındı o yüzden.

Gecegezen Kızlar ona elini uzatmadı bile. Bir iş günü süresince ayıklanan yeşil fasulyenin hiç ama hiç eksilmeyeceğini, bite time yakın, önlerine yine birkaç ton fasulye yığılacağını, fasulyenin de ayıklanmakla asla altına dönüşmeyeceğini biliyordu. Kanmadı.

Bir saniyeliğine oyalandı yalnız, Deniz’ine hoşça kal dedi. Şimdilik...

Sonsuza Dönüş

Neclâ için

Kim derdi ki İhsan Paşazade Nami beyin Moda burnuna bakan muhteşem yalısında 18. sonlarında bir ilkbahar akşamı başlayan Kurtuluş şenliklerinin yankıları yüz küsur yıl sürecek?

Konuyu biraz açmakta yarar var.

Efendim, gerek ananevi şatafatı, gerek modern Avrupai havasıyla dillere destan bu yalı, devrin bir sanat ve kültür merkeziydi. Kurulduğu yıldan beri. Ve demin andığımız ikindinin akşama dönen saatlerinde de her zamanki seçkin konuklarıyla dolup taşıyordu. Yalının bahçesi; şair ruhları ayak takımından uzakta, tam bir sessizlikler içinde düşüncelere dalmaya çağırır, demir kapıdan geçerken şaşırp içeri bakan sokaktaki adamda ise nedense bir ıssızlık, bırakılmışlık duygusu uyandırır.

İsterseniz, sözü uzatmadan ilerleyelim, yolumuza dikilen uhrevi atkestanelerini, dalları canavarlar misali birbirine sarılmış zeytin ağaçlarını geçerek konukların buluştuğu pavilyona uzanalım. İşte orada eski enderun mensuplarıyla, temelleri yenilerde atılmış yüksekokulların genç temsilcilerini görüyoruz. Eşleriyle birlikte ferforje bahçe takımlarına sereserpe oturmuşlar; geniş şemsiyelerin yüzlerine düşürdüğü gölgelerle izlenimci ressamların paha biçilmez tablolarını akla getiriyorlar.

Hanımlar, serin akşam rüzgârıyla mücadele edebilmek için ipek tuvaletlerinin üstüne aldıkları feracerine sıkı sıkı sarınıyorlar. Ama çapkın rüzgâr hiç onları rahat bırakır mı? Bir de ba-

kıyorsunuz eyyamı nevbaharın kokuları burnunuzun dibinde. Şuh yaşmakların iki kanadı dalgalanıyor ve bize ince kaşları, sürmeli gözleri, minik kalpler gibi boyanmış narin, öpülesi dudakları sergileyiveriyor.

Genç kızların bir bölümü, bu ormanımsı bahçenin derinliklerindeler, göze görünmüyorlar. Yüzyıl sonra torunlarının torunlarına müsamerelerde giydirilecek uçucu margizetleri, ağır başlı taftaları, saten kemerleriyle, atkılı rugan pabuçlarıyla koşuyor, Avrupa'da yeni çıkan bahçe oyunlarını oynuyorlar; delikanlılara mendil düşürüp, karşılığında mektup alıyorlar gizli-den. Daha hassas olanlar, ulu ağaçların gölgesine çekilmiş, ipek mendillerini ağızlarına tutup kesik kesik öksürüyorlar. Devrin gözde genç kızlarıysa, yalının üst katında, Dilber'in odasındalar. Onun tellerini, tülünü düzenliyor, helecanını yatıştırıyor. Kurtuluş şenliğinin bir an önce başlaması için ellerinden geleni yapıyorlar.

Genç adamlar, girişteki salonda, şöminenin çevresinde kümelenmişler. 'Genç' sözüne takılmayız; yüzlerindeki gençlik izleri çoktan eskimiş, aşınmış. Bakınız, böyle bir bayram gününde bile maalesef siyaset konuşuyorlar. Kulak verirsek, yüreklerinin Fransız İhtilali'nin gümbürtüsüyle attığını duyabiliriz. Avrupa'da erişen son haberler, nasılsa ellerine ulaşabilen yasaklanmış mecmualar ve gazeteler, son karşı çıkışlar, hele Fransa'da yayımlanan son mektup, onları derinden etkilemiş benziyor. Yüzyıl süren kaygan bir güncelliği yaşamaktan yorgun düşmüşler. Eşitlik, kardeşlik, özgürlük diye atan yürekleri, ardarda gelen son fermanlarla yumuşamış, ardarda gelen son harplerle yaralanmış sanki. Elli yılda yaşananların neden bu kadar açık ve seçik ama aynı zamanda neden bu kadar karanlık ve kaypak olduğuna akıl erdiremiyorlar. Milleti temsil edecek yeni bir meclisin kurulması gerektiğinde birleşiyorlar sözgelimi, (konuşmalardan anlıyoruz); ama bu yeni düzenin kılıç zoruyla mı, fikir gücüyle mi, din üfürüğüyle mi gerçekleşebileceğini açıkça tartışmıyorlar. Birbirlerine kuşkuyla bakmalarından, daha şimdi-den bölünmüş olduklarını varsayabiliriz.

Size şimdi kolay gelebilir, ama acaba kolay mı, bir düşününüz. Hemen her devirde yaşayabilmek ve gözlem yapabilmek

bahtına sahip bir vakanüvis olarak ben, hem derin bir geçmiş olan kelimelerle, hem ileriye dönük çağdaş sözcüklerle hitabede-
bilirim size, artık kusura bakmayın: efendim bu gençler –unut-
mayınız ki– her onurlu çıkışın bireysel (ferdi), her uzlaşmanın
toplumsal (içtimai) sayıldığı bir toplumda yaşıyorlardı. Adı ko-
nular konulmaz saf değiştiren fikirlerle, dostça bağra basılır ba-
sılmaz akrep gibi sokan yandaşlarla. Nitekim –yine dikkatinizi
çekeceğim– bu ikili yaşama, bu sayrılık, yüzyıl sonra onları bu
yüzden eleştirmeye kalkışan torun-torunlarına da aynı konu-
şma mantığının taslağını devretti: Önce ‘asla ve kat’a’yla –o za-
manın deyişle– başlayan, sonra sindikçe, sindirildikçe ‘ille ve-
lakin’, ‘ve fakat’la yumuşayan, umulmadık sapmalar, döneklik-
lerle törpülendikçe ‘gelen gideni aratabilir’ düğümünde çörekle-
nen ama yine de ‘tarihin geriye döndürülemez çarkı’ gibisinden
belirsiz bir umutla soluklanan bir konuşma biçimidir bu. Hem
onurlu bir birey, hem saygıdeğer bir vatandaş olmak, at üstünde
giderken sakız çiğnemek kadar zorlaşmıştır. Ver elini şizofreni!

Lakin biz, sözü tatlıya bağlamaktan yanayız:

Evet, akşam güneşi, denizin erguvanını derlemekte, sema-
nın mavisinin deniz üstüne serpiştirdiği incileri akşam dalgala-
rı vasıtasıyla menevişli sahile yaymaktadır.

(Doğru söyle ey kari: Bugün de bu tasvirlerle rastlamıyor
musun?) Başından beri kaldıramayacağı bir politique yükü taşı-
maya zorlanan dilimizin şerefine: ver elini şizofreni!

Ne diyordum, evet gençler şöminenin çevresindeler hâlâ.
Demin gümüş bir tepside likör dağıtan zenci uşak Beşir’e bak-
tım. Şalvarının üstüne giydiği redingotuyla olduğu kadar, saf-
lığı, katıksız gülüşüyle de ilgimi çekti. İlk fırsatta yakın dos-
tum İ. H.’ya reca edeceğim, bu çocuğu bir Afrikalı köle sure-
tiyle mutena pastanelerimizden birinin gardirobuna oturtsun.
Ziya Bey de ünlü romanlarından birinde mutlaka kullansın
onu.

Bu helecanla kendimden geçmiş olacağım, bir ara, on beşin-
ci Lüi stili koltuklardan birinde toruna muharrir Mehmed Yah-
ya bey ile göz göze geldik. Gülüştük. Ne de olsa –ne kadar düş-
man olsak da– birbirimizin cemaziül evvelini biliriz ve bu ger-
çek, eninde sonunda bizi aynı camia altında toplanmaya iter. Ke-

rata! Bakınız, öğlen iki porsiyon mantıyla çektiği rakının kırmızılığı yüzünde daha, ama likörünü de yiğitçe yudumluyor, gözü sofrada!

Nihayet, eşsiz Buhara halılarının arasından, halıların üstüne serilmiş postlara basarak ilerliyoruz yemek salonuna doğru: kutlama şenlikleri başladı başlayacak!

“Buyurun, buyurun allahaşkına,” diye sesleniyor Zehra Hanım.

Sofrada bundan sonra geçen konuşmaları, mesleğime sadık kalarak olduğu gibi kaydediyorum:

Zehra Hanım:

“Eh, Dilberimiz kurtuluyor artık! Kısmet bugünmüş! Vah yavrum vah!”

Zehra Hanım, geniş kavisli ve rastıklı kara kaşları, ihtirasla yanan kara gözleriyle bir Athena heykelini andırıyor.

“Ömürsün Zehra!”

Bu densiz çıkışı yapıp günün mânâ ve ehemmiyetine bir anlığına gölge düşüren kişi, Dürdane Hanım’dır. Balık etinde, beyaz gerdanlı ve kuş beyinlidir. Kurtuluş şenliğine çağırılmasının tek nedeni, evkafta memur kocası Şükrü Salim Bey’in Zehra Hanım’ın uzaktan akrabası oluşu.

Dürdane Hanım’ın yanakları kızarıyor; susuyor. Utandı.

“Annesiyle babasını kandırmakta tahmininizin fevkinde güçlük çektik,” diyor Zehra Hanım. “Ah zavallı insanlar, bilmezler ki böyle güzel bir kız çocuğu için tek kurtuluş...”

“Bu cahillere meram anlatmak ne kadar güçtür, bilmez miyim,” diye söze karıştı Mefkûre Hanım.

“Kendisini tanımayanlar için biraz bilgi vereyim: Avrupa’da tahsil ve terbiye görmüş bu genç ve dul Hanımımız, Moda’nın George Sand’ı olarak tanınır. O konuştu mu herkes susar, kulak kesilir. Erkekler iç geçirir, kadınlar dış gıcırdatırlar. Nitekim bakınız bu gece de saten golf pantolon üstüne balık sırtı bir jaketaya geçirerek herkesi şaşırtmayı başarmış!”

“Sormayın, hiç sormayın,” diye içini çekti Zehra Hanım. “Her neyse... Biraz patlıcan salatası buyurmaz mıydınız? Turfanda... Kendi elimle közledimdi... Sarmısaklıdır yalnız.”

“İçim almıyor,” dedi Meserret Hanım.

Meserret Hanım, Moda'da yeni açılan özel bir tenis kortundan demin gelmişti, tenis kıyafeti üstündeydi daha. Kendisi –belirtmeye gerek var mı bilmem– Mefkûre Hanım'ın muhibbesiydi ve o gece konuklara küçük bir konser vereceğinden, çok heyecanlıydı.

O sırada, yüzünü albasmış Dürdane Hanım karıştı söze:
"Ben acılı severim."

Erkeklerin biteviye yediklerini, hiçbir konuşmaya kulak vermediklerini görünce de bir kahkaha attı: Amaaan canım, acı yiyeğim, tatlı söyleyelim.

"Tabii bu her kula nasip olmaz," dedi Mefkûre Hanım onu duymazdan gelerek. "Yani oralardan buralara yükselmek. Ben Avrupa'da bu tür fikir tartışmalarına sıkça katılmış biri sıfatıyla sizi temin ederim Zehra Hanım'cığım, teorilerin hayata geçirilmesinde çok mühim bir misyon üstlenmiş bulunmaktasınız. Çünkü Dilberimizin kurtuluşu, kölelikten evlatlık mertebesine yükselişi, fermanlarla getirilen müslim-gayri müslim eşitliğinden, hakkaniyet kavramından çok ama çok ötede, neredeyse öte-görüş diye niteleyebileceğimiz bir sıçramanın temel taşıdır. Bu bağlamda da estetiğin kesin zaferidir Dilber'in kurtuluşu. Uzun sürecek bir metnin başlangıcına bir önsözdür bence."

"Ama gelin de bunları o cahil anasına anlatın," dedi Zehra Hanım pek bir şey anlamayarak. "Zırlı zırlı ağlıyor. Güya biz kızlarını evlat edindikten sonra besleme olarak kullanacakmışız. Üç günlük Kurtuluş şenliği bitti mi, ona yine tahta sildirecekmişiz felan."

"Amaaan Hanım, tadımızı bozma!" diye haykırdı. İhsan paşazade, sofranın başından.

Çünkü Avrupai sofrada adabına göre gerçekleştirilen kadın-erkek dağılımı pek işlevsel olamamış, kadınlarla erkekler yine kadınlar ve erkeklerle konuşmayı seçmiş, ayrıca seslerini iletebilmek için bangır bangır bağırmak zorunda kalmışlardı. Nami Bey, kendisini Mefkûre Hanım'ın fikirlerinden, Dürdane Hanım'ın beyaz gerdanından uzak tutan bu düzenlemeye lanet ediyor, içine selanik fanilasını giymediğine hayıflanıp üşüyor, bir türlü gelmeyen hünkârbeğendiye özlüyordu.

Ordövr tabakları yeni dağıtılmıştı.

Dilber'in teliyle duvağıyla sofrayı teşrifi de o âna rastladı.

Konuklar, ayağa fırlayıp Kurtuluşu kutladılar. Şampanyalar kalktı. Duvak açılınca, Dilber'in hep ama hep uyumaya mütemayil solgun yüzüyle karşılaştık.

Takı takmak çağdaş görgü kurallarına uymadığından, Hanımlar ona dileklerini sundular.

Dilber:

Şu anda aramızda bulunmayan Perihan Hanım gibi tığ işleyebilecek, monden erkek donu biçebilecekti.

Dürdane Hanım gibi mantı açıp ayrıca dolma sarabilecekti.

Nihal Hanım gibi narin ve içine kapanık...

Bihter gibi şuh ve dişi olabilecekti.

Meserret Hanım gibi piyano çalabilecek, ilaveten tenis oynayabilecekti.

Yine aramızda olmayan Şükûfe Hanım gibi şiir yazabilecekti.

Mefkûre Hanım gibi düşünce düşünebilmesini ve kısaca; Zehra Hanım gibi hamarat, öz anası Hanife Hanım kadar boyunu-eğik olmasını dilemekse, şu anda, abes ve muktebes kaçacak.

Dilekler sıralanırken, Dilber'in yanaklarından inci gibi süzülen yaşlara (saadet yaşları olsa gerek), melaikeyi andıran yüzüne dalmış olacağım ki, Meserret Hanım'ın sofradan ayrıldığını ayırdetmemişim.

Garson, kaymaklı kadayıfi dağıtırken geldiler kendileri. Lame bir tuvalet giymişti. Yüzü, acılı bir Medeia'nın yüzüydü. Gururla piyanonun başına geçti. Bize bir sanat eseri, bir mazurka, bir kanto çaldı. Kimlerden olduğunu tam çıkaramayacağım şimdi. Güzel ve küçük konser sona erdiğinde Mefkûre Hanım'ın gözlerinin içine bakarak alkış bekledi, heyhat! Mefkûre Hanım, salonun bir köşesinde Mehmed Yahya Bey ile sohbete dalmıştı. Meserret Hanım'ı alkışladıktan sonra o köşeye yöneldim. Mefkûre Hanım, özür dileyerek yanımızdan ayrıldı, bizi baş başa bıraktı. Arkasından baktım, omuzlarını okşuyor, Meserret Hanımı teselli ediyordu.

"Nasılsınız beyefendi?" dedi Mehmed Yahya Bey, "nerelerdesiniz?"

Tam karşılık vereceğim sırada, alçak sesle ekledi:

“Ulan hergele! Bu vakanüvis numarasıyla davet edilmediğin dine, supe kalmadı. Nereye gitsem, seni orada görüyorum.”

“Aman üstad, siz de oralardasınız ya!” diye güldüm kıs kıs.

Mehmed Yahya Bey, duvardaki yağlıboya tabloyu inceliyordu. Fatih Sultan Mehmed’in İstanbul’u alışı gösteren tablonun tam karşısında Napoleon Bonapart, muzaffer bakışlarını Mısır kıyılarına dikmişti!

“Yaaa, Mısır!” diye iç çekti Mehmed Yahya Bey başlamadığı bir cümleyi bitirerek.

“Ben hatıra biriktiriyorum, sosyal tenkidler yapıyorum, dedim üstad, siz neler peşindesiniz acaba?”

“Valla Saffet,” dedi, “ilk defa sana açılacağım. Bir roman peşindeyim ben, malzeme arıyorum. Ve bu gece...”

“Dilber’in kurtuluşuna ne dersiniz?” dedim bıyık altından gülerek.

“Anladım kerata!” diye haykırarak bir şaplak attı sırtıma. “Dilber’in kurtulmayacağını, besleme olacağını hepimiz, bütün buradaki konuklar biliyorlar (sesini iyice alçalttı, çevremizdekileri kuşkuyla süzdü), ama kimse ses çıkaramıyor. Neden? Çünkü biz de bu halka ne kadar özgürlük dağıtılması gerektiğini pek bilemiyoruz. Birdenbire gelen bir özgürlük, bir vurgun yeme etkisi yaratabilir. Her şeyi birbirine karıştırabilir, arada biz yanarız. Ben bunun sancısını yaşıyorum yeni romanımı tasarlar- larken.”

“Nasıl bir roman olacak bu?” dedim cebimden çıkardığım not defterimle dolmakalemime sarılarak.

“Valla Saffet,” dedi üstad. “Anlatması güç. Divan gele- neğimizden vazgeçmeden muasır bir eser vermek istiyorum. Avrupa’nın alabildiğine gayri ahlaki bir şekilde kullandığı re- alizmi İslam değerleriyle kalkındıracağım, yani sözün kısası ana- neden vazgeçmeden çağdaş kucak açan bir bileşim yatıyor gön- lümde. Romanda bir köylü kıızıyla esnaftan, kasabalı bir deli- kanlının aşkı da olacak. Böylelikle divan bezeğinin halk şiiri- yle bütünleştiği sınırı da kurcalayabileceğim. Küçük pastoral sah- nelere minik maniler serpiştirme olanağı doğacak.”

“Ya dil üstadım?”

“En büyük sorun (mesele) de bu ya,” dedi üstad. “Millilik-ten vazgeçmeden evrensel, yerellikten vazgeçmeden milli...”

Geriye doğru saymaya başlamıştı: Ver elini şizofreni!

“Dilber ne olacak?” dedim bir kari merakıyla.

“Onu daha tasarlayamadım, yani sonunu,” dedi üstad. “Her şey birbirinin içine geçmiş durumda. Biri geliyor, hayatımıza bir makas atıyor; o yaşadığımız bölüm, bütünün dışına düşüyor. Bense kalıcı bir eser vermek dileğindeyim. İyice düşünmem gerek. Galiba en iyisi, Dilber’i bir yüzyıl uyutmak. Bir yüzyıl sonra gün ola harman ola... Yenilerle-eskiler tartışması bir yüzyıl sonra çözüme kavuşabilir ola ki. Ya da –ne bileyim ben– umulmadık bir şey olur. Dilber de dinlensin diyorum, geleneksel yorgunluğunu atsın bu arada. Yüzyıllık bir ara nedir ki?”

“Güzel düşünmüşsünüz üstad,” dedim.

O devirde, bu devekuşu romanın kuşunu sevip devesini reddettiğimi nereden bilebilirdim? Ver elini şizofreni!

Üstada dilimize zorlanan politique yükü soracaktım ama ne çare, yanakları şampanyadan kıpkırmızı olmuştu. Gözü ise, yanımızdan geçen Dürdane Hanımdaydı.

“Eğri oturalım, doğru konuşalım,” dedi Dürdane Hanım hoş bir kakhahayla.

Biraz bozuldum doğrusu, bana öyle geldi ki bu kadın, beş yüz kelime içinde dolaştığından böyle tutarlı kalabiliyor! Neyse, uzatmadım... Beşir, kahve getiriyordu. Gözlerimi ondan ayırmayacaktım zaten. Sonra gözlerim kapanır gibi oldu.

Mehmed Yahya Bey, tanrısal kalemini çıkarmış, bir sayfayı boydan boya karalıyordu: gözleri dolu doluydu. Çabasına gül-meme karşın gözyaşlarının hakikiliği beni hayli ürküttü, tasalara saldı.

Celâl Bey’in Moda dolmuşuna binip burnu bir türlü dönemediği o latif ikindide, 19.. yılında Moda, düpedüz bok kokuyordu. Yalnız Moda mı? Kalamış da.

Lağım kokusu, yükselen beton yığınlarına sindiğinden, geçmek bilmiyordu.

Celâl Bey, bir misyonla geliyordu Güzel Sanatlar tahsil ettiği Fransa’dan: Dilber’in kurtuluşunu uyandıracaktı.

Mehmed Yahya Bey, uzun süredir ertelediği romanına gerçekçi bir çözüm bulamamış, Avrupa'da tahsil gören çağcıl bir gencin yardımını talep etmişti.

Celâl Bey, bok kokusunu içine çekerek düşündü:

Gerçi muharrir, mektubunda köprülerin altından çok sular aktığını yazmıştı ama köprüler olduğu gibi duruyordu. Bir köprü daha eklenmişti: Boğazın iki kıyısını, Avrupa ile Asya'yı birleştiren bir San Francisco köprüsü.

Celâl Bey, sokaklarda hiç yabancılık çekmedi.

Bir yüzyıl önce gidişinde kimler varsa, onlar vardı yine. Yalnız yeldirmelerin yerini orlon şallarla çarşaflar, poturların yerini kot pantolonlar, tramvayların yerini trolleybüsler almıştı (karşı yakada).

Zili çaldı: elektrikler kesikti galiba.

Kapıyı itip konağa girdi.

Güneş almayan bir taşlığın serinliği çarptı yüzüne.

İlerledi.

Buhara halılarının üstüne gelişigüzel atılmış postlara basarak iç salona girdi.

Bir yüzyıl öncenin giysilerine bürünmüş konukları gördü. Hepsi dalgın, uykularında hiç yol almadan uyuyorlardı.

Sehpanın üstünde bir albüm çarptı gözüne.

Albümü alıp on beşinci Lûi tarzı koltuklardan birine çöktü:

Anlayabildiği kadarıyla, yani fotoğraflardan anlayabildiği kadarıyla, konuklar, yüzyıllık uyku dönemleri sırasında bitişikte açılan bir deniz kulübüne (yıl: 1935) üye olmuşlardı. Albümde, kulübü ziyaret eden yerli ve yabancı devlet adamlarının fotoğrafları da vardı. Resimleri temin edilememiş birkaç öncü kadın üyeyi çıkaramadı, belleği zayıflamış olacaktı.

'Denize inmek medeniyetin şiarıdır' şiarıyla kurulan, o devirde bitişikteki İngiliz Kulübünün faaliyet sahası içine giren su sporları göz önünde bulundurularak mezkur Kulüp ile birleşmenin siyasi bakımından da mahzur doğurmayacağı hususunda, hatta 'bilakis, intizama vesile olurlar' ilkesi çevresinde birleşen camiada ses seda yoktu. Bir dönemin seçkinleri (devlet adamları, tüccar terzileri, dış hekimleri, hukukçuları, tüccarları, lövanten işadamları, çiftlik sahipleri, banka müdürleri, gazete-

cileri, sefirleri, profesörleri, muhasebecileri, emeklileri, armatörleri, nakliyatçıları, doktorları, spor adamları, fabrikatörleri, öncü kadınları) koyu bir uyku içindeydiler.

Denizden bir lağım kokusu yükseliyordu.

Celâl Bey, üst kata çıktı.

Dilber, iskambil kâğıtlarının, fişlerin, zarların, çuha masa örtülerinin arasında uykuya dalmıştı.

Celâl Bey, kaygan, bal renkli bir uykuda, bir arı vızıltısı eşliğinde uyuyan Dilber'in beyaz duvağını kaldırdığında, ailesinin yüzyıl önce evlat edindiği Dilber'in fotoğrafından çok başka bir fotoğraf gördü: kısa saçlı bir madonna! Amma yol almış olmalıydı kızcağız!

O fotoğrafı yanağından öptü. O anda yalının dans salonundan, bilinen bütün musikileri meczeden bir feryad yükseldi!

"Uyan Dilber," diye haykırdı, gözyaşları içinde. "Geldim bak, döndüm şimdi! Burası senin evin, anlıyor musun? Senin ve benim evimiz. Kalk canım, kalk nuri aynım, kalk haki payına yüz sürdüğüm sultanım!"

Dilber uyanmadı, uykusunda homurdandı yalnızca:

"Saçmalamasana Celâl! Şurada birkaç yıl kaldı zaten. Bırak da doyasıya uyuyayım. Zaten yorgunluğumu yeni attım sayılır."

Sue Ellen ile Recep'in Kaçınılmaz Karşılaşması

İşte, beklenen an geldi! Bakın bakın, Sue Ellen uçağın kapısında göründü. Sağ elini kaldırdı havaya, aşağılarda kendisini çılgınca alkışlayan kalabalığı selamladı. Coşku, doruk noktasına vardı şimdi. Alkışlar bir türlü kesilmiyor. Sue Ellen, çok duygulanmışa benziyor, evet evet kuşkusuz çok duygulandı. İşte, ünlü dizide sık sık gördüğümüz gibi ince dudakları sinirle gerildi ve eldivenli işaret parmağının ucuyla gözpınarına dokundu.

Aşağıdaki sıkı –sıralanış– düzeni bozulur gibi oldu. Karşılama komitesi üyeleri uçağın merdivenine doğru koştular. Önde YARATI VAKFI üyeleri... Pierre Cardin takımlı orta yaşlı, gün görmüş erkeklerle Chanel tayyörlü, herdem taze, mutsuz dul-lar. Bakın nasıl koşuyorlar. Çünkü YARATI, Sue Ellen'ı karşı-lama komitesinin ana çekirdeğini oluşturuyor. Sonra bu çekirdek yanlara, arkalara doğru genişliyor, başka çekirdekler iç içe geçerek –nasıl anlatsak– bir duygu holdingine dönüşüyor.

Çelenklere bakın, anlarsınız:

Şu al saten şeritlerin, şu yaldızlı harflerin görkemine bakın!

DTSSKD (Düşkün Tiyatro Sinema Sanatçılarını Kalkındırma Derneği).

MOD (Müzikal Oyuncuları Derneği).

GKMYEVB (Güzellik Kraliçeleri–Mankenler Yetiştirme Enstitüsü ve Videocular Birliği).

Bu mutlu olayın gerçekleşmesinde büyük katkısı olan DAED (Dilbilir Anneleri Esirgeme Derneği) üyeleri, benzeri mutlu olay-larla el ele çalıştıkları YEKK (Yaratıcı Esnaf Kuaförler Kozmetik-

çiler) üyeleriyle kucaklaşıp gözyaşı döküyorlar. Sonunda başarılılar! Sue Ellen geldi işte! Etli-canlı duruyor karşılarında.

Kucak kucak çiçekler taşıyor merdivene: papatyadan lale-ye, orkideye kadar her mevsimin her sınıfın çiçeği...

Esirgenen dilbilir annelerin hepsinin saç birörnek taranmış: Sue Ellen başı. Duyduğumuza göre, geçen hafta ünlü bir otelin tıraşında düzenledikleri kermeste almışlar bu kararı. Büyük sanatçıya, Türkiye’de ne kadar sevildiğini anlatmanın en kestirme yolu budur diye düşünülmüşler. Yine dedikodulara göre, karşı çıkan üyeler de olmuş tek-tük: derneğe hızlı yün örebildikleri için alınmış, kilolarına pek titizlik göstermeyen, orta ikiden ayrılma, çat-pat İngilizce konuşan Hanımlar. ‘Bu saç bize yakışmaz,’ demişlerse de önceleri, sonradan kendilerini bekleyen görevin bilincine varıp pes etmişler. Saçlarını Pam gibi taramakta direten birkaç haddini bilmezsin de ağzının payı verilmiş.

Ama şu an her şey tatlıya bağlanmış durumda. Üyeler tek bir beden olmuş koşuyorlar. Ölümsüzleştirme bengi suyuna batırılmış kuru çiçek demetleriyle, havasızlıkta damıtılmış kelebek panolarıyla koşturuyorlar.

Bakın bakın, TYKD (Tarihi Yapıları Kullandırtmama Derneği) yetkililerinden biri, Tekel’den emekliye ayrılmış bir çeşnibacıyla konuşuyor. Tekel’ci, Sue Ellen’a seçme şaraplardan ve likörlerden bir demet sunacak.

Onların tam arkasında Şan Plak’ın, AB (Aygaz Bayileri)nin, Yünteks’in, DÇÇB - T.A.Ş.’nin (Dikişsiz Çelik Çekme Boru) çelenkleri göklere yükseliyor.

Turizm temsilcisi, sert adımlarla ilerliyor, bir heybe uzatıyor Sue Ellen’a. O an, kılıç-kalkan ekibi gösterilerine başlıyor.

Sue Ellen yine sağ başparmağının ucuyla gözpınarını yokluyor. Heybeyi halka doğru sallıyor. “*Tesekür ederim*” diyor sevimli Türkçesiyle.

Heybeyi görüyoruz. Arkasında uçsuz bucaksız Teksas kıyıyla Ceyar işlenmiş üstüne.

Ve Sue Ellen, yanındaki genç adama dönüyor. Ceyar şapkası ve Dallas çizmesi giymiş halkla ilişkiler uzmanı, bir buket çiçek tutuşturuyor Sue Ellen’ın eline.

Sue Ellen, çiçekleri hayranlarına fırlatıyor. O ne! Gökte harfler çizerek dağılıyor çiçekler: Eski Batı Sigara Lastik Koşum Petrol...

Alkışlar alkışlar. Gözlerimiz birkaç ünlü sanayici, bir iki bakan eskisi, birkaç borsacı, bir HB (Haralar Birliği) yetkilisi seçiyor kalabalıkta; yılların eskitemediği sanatçılarımızdan birkaçı da meslektaşlarını karşılamaya koşmuşlar. İşte biri, Sue Ellen'la baş başa, kardeşçe bir fotoğraf çektiyor.

Körebe gazetesi yazarı, bu mutlu anı saplıyor. (*Körebe*, YARA-TI VAKFI'nın bir kültür hizmetidir biliyorsunuz).

Esirgenen dilbilir annelerden biri, Sue Ellen'ı kolundan çekiyor, onu Lucy'ye pek benzeyen ayrıca tıpkı Mitch'in ablası gibi şarkı söyleyebilen yeğeniyle tanıştıyor.

'Wonderful!' diye haykırıyor Sue Ellen, kızı öpüyor. Dedik ya, bir duygular holdingi oluştu havaalanında. Kadın dernekleri üyelerinin kocalarıyla erkek birlikleri üyelerinin karıları, kandaşları, hısımlarıyla doldurdular her yanı. Bir mutsuz benzetme yapmak gerekirse, gazetelerde bütün sayfaya yayılan ölüm ilanlarının ak-rabalar zinciri gibi. Ama tabii çok, çok mutlu bir olay bu.

Üyeler, arasına kaçamak bakışlar atıyorlar Sue Ellen'a. Yine çok güzel giyinmiş. Fransız-Amerikan beğenilerinin üst düzeyde bir ortalaması. Skoç etek, ipek bej bluz, siyah saten ceket, kısa ökçeli siyah spor pabuç, aynı deriden heybemsî bir çanta. Hanımlar, Sue Ellen'ın kolunda Cliff Barnes'ın taktığı bir bilezik, parmağında Clint'in aldığı ve nişan halkası anlamına gelebilecek tektaş bir pırlanta, yüzünde Dusty'nin verdiği ömürboyu aşkın yalazını arıyorlar.

Düşler kraliçesi ilerlerken, TV. kamerası bir an onun yüzünden ayrılıyor, kalabalığı tarıyor ve bir genç adamda karar kılıyor. Recep Alkan bu! *Körebe*'nin açtığı yarışmayı kazanan yarışmacı. Günün talihli erkeği!

Demin Recep, elindeki kâğıda bakıp birşeyler ezberliyordu: "*My name is Recep. I am thirty four years old. I am married. I am a driver. My wife sends...*"

Şimdi de saçları Sue Ellen gibi taranmış televizyon sunucusunu görüyoruz, dudaklarını ıslatıyor, gülücükler saçarak sorularını yöneltiyor:

“Önce sizi tanıyalım Recep Bey.”

“Valla adım Recep. Otuz dört yaşımdayım. Evliyim. Şoför-lük yaparım. Karım...”

“Yarışmaya katılmak nereden geldi aklınıza? Doğru söyleyin, kazanacağınızı ummuş muydunuz?”

“Valla, arkadaşlar görmüşler ilanı gazetede. Katıl diye tuturdular, e bizim Hanım da isteyince...”

“Ya? Demek karınız Sue Ellen’i bir gecelik de olsa çıkarmanıza izin verdi, kıskançlık göstermedi. Şaşılacak şey doğrusu, aferin!”

“Biz ailecek severiz Sue Ellen’i. Çocuk da sever. Ayrıca acı-rız kendisine.”

“Ya Ceyar’ı?”

“Sue Ellen’a böyle çektiirmese daha iyi olacak. Ama o da büyük sanatçı doğrusu. Biz, gül gibi geçinip gitseler deriz hep. O kadar paraları var, dertsiz başlarına dert arıyorlar.”

“Yarışmanın koşulları neydi Recep Bey?”

“Ortaokulu bitirmiş olmak, İngilizce bilmek, boyu 1.80’den aşağı olmamak, dans bilmek, yani kısaca ‘tipik’ bir Türk erkeğinin özelliklerini taşımak.”

“Size başarılar diliyoruz Recep Bey.”

“Sağ olun.”

Kamera, Recep’i bırakıyor, ona doğru kollarını açarak ko-şan, uçakta bin kere gözden geçirdiği fotoğraftaki adamın bu adam olup olmadığına karar vermeye çalışan Sue Ellen’i buluyor.

“Hi Recep!” diye gülümsüyor Sue Ellen. “Merhaba!”

Sue Ellen ile Recep, Kumkapı yolunda oldukça lüks bir lokanta-da yediler akşam yemeğini.

Pembe soslu deniz ürünüleri kokteyli, kievski, karışık salata, krep süze, roze şarap ve Türk kahvesi’nden oluşan ‘tipik’ bir Türk yeme-ğiydi bu.

Recep, önceleri çok gergindi doğrusu. Gazetenin cebine koyduğu harçlık belki de az gelir diye o sabah karısıyla çarşıya çıkıp bir altın bilezik bozdurmuşlardı. Boyunbağı, çorap, aramis kokusu falan almışlardı. (Üstündeki takım elbiseyi Yünteks ar-

mağan etmişti.) Karısı şu anda Serpil’lerde olmalıydı, televizyonu birlikte izleyeceklerdi. Allah vere de son anda kıskançlığı falan tutmasaydı da zehir olmasaydı şu gece.

Sonradan, Çıgan müziğinin, ancak lüks yerlerde duyulabilen dinginliğin, roze şarabın etkisiyle açıldı Sue Ellen durmadan gülümsüyor, işini kolaylaştırıyordu.

Jack ile Bayan Ellie’den söz ettiler biraz, Bobbygilin dedikodusunu yaptılar. Ray’in son zamanlarda iyice saçmaladığında birleştiler.

Sue Ellen, ikide bir şarap bardağını uzatıp: *Çin çin!* diyordu ama nedense çok az içiyordu.

Recep bir ara ona karısıyla oğlunun fotoğrafını gösterdi.

“Wonderful!” dedi Sue Ellen güümseyerek. “He sure is a cute little baby.”

“Vhat meaning cute?” diye sordu Recep.

“Eeeeeee güzel,” dedi Sue Ellen, “çok güzel.”

Sonra Sue Ellen, çantasından Dallas ailesinin toplu bir fotoğrafını çıkardı. Herkes kendi fotoğrafının üstünü imzalamıştı. Arkada ‘For Recep, with love,’ yazıyordu.

“Take this too,” dedi Sue Ellen gittikçe bozulan İngilizcesiyle ve Recep’e küçük bir armağan paketi uzattı.

Paketten özgürlük anıtının küçük bir kopyası çıktı. Özgürlüğün elinde kitap yerine bir çakmak vardı, tacındaki deliklerse sigara yerleştirmek içindi.

Recep çok sevindi, bu armağanı televizyonun üstüne koyacağını ve diziyi her izleyişte Sue Ellen’ı anımsayacağını ellerinin ve kollarının yardımıyla anlattı.

Şarap bitmişti. Bir sessizlik oldu. Recep, sessizlikten ürktü, birdenbire:

“You must see Bodrum,” dedi.

“Ooo I have, I have!” dedi Sue Ellen.

Kaç yıl önce, daha üne kavuşmamışken Onassis’in yatıyla çıktığı mavi yolculuğu, Jackie’nin hırçınlıklarını, kendisini nasıl köle gibi çalıştırdıklarını, bütün bulaşıkları nasıl yıkattıklarını anımsadı, ama Recep’e söylemedi. Evliliğinin sarsıntıda olduğunu, üniversiteye giden oğlunun artık anasını ‘ayyaş bir şıl-

lık' kimliğinde görmekten bıktığını, yine de çok iyi para kazandığını, bu yüzden işini sürdürmekten vazgeçmeyeceğini, Larry Hagman'ın verdiği sipariş listeleriyle dünyanın dört bucağını dolaşmaktan, ucuz mal kapatmaktan, nefret ettiği içkileri içmekten gına gelse de vazgeçmeyeceğini söylemedi.

Recep onun suskunluğuna yaklaştı.

"Dans?" diye sordu.

"My feet Recep," dedi Sue Ellen.

Recep, Sue Ellen'ın kütük gibi şişmiş ayaklarına baktı. Pa-buçlarını gizlice çıkarmıştı masanın altında.

Recep güldü. Sue Ellen da güldü. Bir an, karşısındaki genç, sevimli, şaşkın erkeği anlamaya çalıştı. Ama vakit yoktu. Saat on ikide otelden bir araba gelecekti. Yarın sabah, Boğaz gezintisi, öğleden sonra Kapalıçarşı, akşama doğru defile...

"It was a wonderful evening Recep, thank you. *Tesekur ederim,*" dedi.

"Ben teşekkür ederim," dedi Recep, "thank you!"

On ikiye iki kala araba geldi. Sue Ellen gittikten sonra, garsonu çağırıp hesap istedi Recep. Karmakarışık duygular içindeydi. Eve gidip doğru dürüst bir rakı mı içseydi ne? Derken, karısının Sue Ellen'ın dizideki bebeği için özenle ördüğü, yününe floş katılmış patikleri vermeyi unuttuğu geldi aklına. Kapıya koştu.

"Sue Ellen! Sue Ellen! Patiklerini unuttun!" diye haykırdı ışıksız geceye doğru.

Alien

Yine baştan alıyorum. Kimbilir kaçınıcı bu. Gecenin geç saatlerini, yalnız kalmayı bekliyorum. Çalışma odamda, günlerimi kayda geçirdiğim defterin başında. Olaylar arasındaki bağlantıları kavramak için belleğimi zorluyorum, en ufak ayrıntılara iniyorum. O'nun sesinin yardımıyla kavramaya çalışıyorum olup biteni. Suçluluk duyduğumu sanmıyorum. Arasına bir acı yokluyor, o kadar. Sesi, balık iğnesi gibi saplanıyor içime.

Günlüğümde okuduğuma göre, aralık başlarıymış. O gün gökten çamur yağıyordu. Zaten üç yıldır böyle: hep yarım yamalak geçiyor kışlar, sürüncemede kalıyoruz.

Yıllardır yokuşu yayan inmemişim. Arabam kaportacıdaydı o gün. Ortadoğudaki son gelişmeler üstüne haftalık yorumumu yeni bitirmiştim. Dalgındım, yorgundum. Biten bir yazıdan sonra hep asla yazılamayacakmış gibi gelen ikinci yazının önce-sindeki uçurumda, boşlukta.

Hani 'adımlarım beni sürükledi' derler ya, doğruymuş. Kendimi uzun süredir uğramadığım bir amerikan barda buldum. Eve gitmek içimden gelmeyince bir taksiye atlamıştım.

Çocuklar, şömineyi yakmışlar. Teypten hafif bir müzik yükseliyor. Her şey yerli yerinde, bıraktığım gibi. Burası bozulmamış ender sığınaklardandır. İyi ki gelmişim, diye düşündüğümü anımsıyorum. Tabureye iliştim, sol uçtakine, barmene bir viski söyledim.

"Hoş geldiniz beyefendi," dedi. "Nerelerdeydiniz?"

Sevindim. Böyle halktan insanların beni tanınması hoşuma gider; yüreklenirim. Demek yazılarımı okuyorlar, yani tam anlamıyla havanda su dövüyor sayılmayız.

Gözlerimi şöminede titreşen alevlere diktim, dinlenmeyi denedim. Birazdan bizimkiler doluşacak nasılsa. Hep aynı şey her gün. Aynı saatte bu barda buluşur, birbirlerinin ağzından haber almaya çalışırlar. Buranın sürekli müşterileri (çoğu, tuzu kuru işadamlarıyla mafia tipleridir) de kulak kesilirler hemen.

Yaşlandıkça, hele dünyanın dört bucağını dolaştıktan sonra daha iyi anlıyor kişi. Bu konuşmaların, yazıların, yorumların boşunallığını. Biz olaylara yetişene kadar olaylar değişiyor çünkü. Anlamsız bir çağda yaşıyoruz. Dünya toplumlarına geniş bir açıdan bakmayı öğrendiniz mi, gençlikteki inançlarınız da tavşırıyor, eski kavgacılığınız kalmıyor.

Bizimkiler yaman içkicidir ya, yabancı ajansların muhabirleri daha bir tuhaftır, sürekli sarhoşturlar sanki. Bizler, kafamızdaki romanı asla bitiremeyeceğimizi biliriz sözgelimi, ama onlar hiç vazgeçmezler bir gün yazacakları romanlarından. Her akşam aynı bölümleri okurlar sarhoşlayınca: yitik kuşak numarası. Biz de dinler gibi yaparız. Çevrem gittikçe daralıyor, arkadaşlarımın çoğu ya hastanede, ya evine kapanmış durumda. Sanırım, çağın anlamsızlığı, belbağladığımız değerlerin usul usul yitip gitmesi etkiledi bizi. Her neyse...

Bunları düşünüyordum...

Ansızın şöminenin yanına düşen camda gölgesini seçtim. Dönüp baktım. Kapıdan giriyordu. Önce erkek sandım. Siyah saçları kısacık kesilmiş, kahverengi, çekik gözleri gülüyor. Lacivert süetden süvari çizimleri var ayağında, başında yan yatmış, el örgüsü bir bere. Avrupalı bir kadın izlenimi uyandırdı bende. Daha doğrusu Fransız. Ancak Fransız kadınlarında görülür bu rahatlık, bu özgüven. Erkeklerin doluştuğu bir amerikan bara tek başına girebilişi, beresini şöyle çıkarıp tezgâhın üstüne koyuşu.

"Hoş geldiniz," dedi barmen ona. "Rakı? Buz ister miydiniz?"

Anlaşılan Türk, buraya sık geliyor. Şaşıtm. Tiyatrocu muydu acaba? Daha önceden tanıyor muydum?

Bir duble daha istedim. Yorgunluktan olabilir ama ikinci dubleyi biraz hızlı içmişim nedense. Onunla göz göze gelmenin, iki çift laf etmenin bir yolunu arıyordum. Ama sırtı bana dönüktü. Pencereden dışarı bakıyordu. Birini bekliyordu. Sevgilisidir garanti. Böyle güzel kadınları bize kaptırmazlar. Genç, delişişek bir oğlandı. İlk gençlik yıllarımda belleğime nereden çakıldığı-nı çıkaramadığım o görüntü, yine su yüzüne çıktı: beni yağmurun altında bekleyen bereli, yeşil çoraplı bir genç kız. O, yağmur altında bekleyecek beni, ben yağmurla boydan boya yıkanmış geniş camlar arkasında, güvenli, sıcak bir amerikan barda, viskimi yudumlayacağım, onun beni bekleyişini izleyeceğim çaktırmadan. Hiç yaşamadığım gençliğimin düşsel, incecik, sarışın sevgilisi.

Yağmur dinmişe benziyordu. Karanlık bastırmıştı. Şömine- de odunlar çıtırdayarak yanıyordu. Camın önünden geçenler, paltolarının yakalarını örtüyorlardı sıkı sıkı. Kar gelecekti. Oysa tam karşımdaki duvarı kaplayan posterde, tepeleri sisli dağlar arasından akan bir çağlayan, buzulları ve ilkyaz filizlerini sü- rüklüyordu.

O arada, beklediği genç gelmiş. Ciddi birşeyler tartışıyor- lar. 'Van' ve 'kazı' sözcükleri geldi kulağıma. Genç, bira içiyor- du. İçer içmez de kalktı, bir yere yetişecekti herhalde. Telaşlıy- dı. Gençlik! diye düşündüm. Şimdi daha ciddi şeyler vardır diye düşünürsünüz, hayat sizi ıskalayana kadar.

O, biraz daha oyalandı. Bir tek rakı söyledi. Hesap isteyip kalktı. Demek Genç, sevgilisi değilmiş!.. Birden bir coşku... Hep böyle olur. Hemen 'toy âşık' havasına kaptırırım kendimi. En sonunda gözlerini yakaladım, gözlerindeki gökkuşağı ışıltısını gördüm.

"Merhaba," dedim.

"Merhaba," dedi gülerek, "nasılsınız?"

Demek beni tanıyor, böyle gülümsediğine göre yazılarımdaki yorumlarıma da katılıyor.

Elim ayağım birbirine dolandı. O gittikten sonra ben de kalktım. Neden bilmem, köşedeki kırtasiyeciden bir Chagall röprodüksiyonu aldım. Bir demet de kırmızı gül.

Eve kıyma almayı unutmuşum. Karımla tek kelime konuş-

madan yattım. Dırdırını duymazdan geldim. Düşümde O'nu gördüm. Delikanlı kılığındaydı. Yani aslında kadınmış, ama benim izimi sürebilmek için onca yılın dolambacı arasında, erkek kılığına girmek zorunda kalmış. Barın kapısında beyaz bir at kişneyip duruyormuş. Beni terkisine atıp uzaklara, çok iyi bildiğim, ama daha önce hiç görmediğim bir yere götürecekmış. Sırlıklam uyandım: yıllardır tatmadığım bir boşalmayla.

"Yine yanılıyorsun, unutuyorsun," diyor sesi. Bu an geldiğinde. *"Sana o gencin bir zamanlar sevgilim olduğunu söylemiştim. O gece değildi, doğru. Evli şimdi, bir de oğlu oldu. Bilirsin, geçici ilişkiler kuramam ben, gelgeç ilişkiler demek daha doğru belki. Belki bu saplantım yüziünden dost kalmıştık onunla, dostça ayrılmıştık. O akşam barda buluşup yazın Van'daki kazıya birlikte katılıp katılamayacağımızı kararlaştıracaktık. Kendimizi yeterince tarttıysak, sorun yoktu.*

Loş ışıktaki her şey olduğundan yumuşak görünür, dargınlıklar unutulur. Müzik iyiydi, şömine güzel yanıyordu gerçekten. Herhalde o yüzden çabuk kalktı, Van'a bizimle gelmek istiyordu çünkü.

Seni ilk bakışta tanıdığımı nereden çıkardın? Hele yazılarındaki yorumlarına katıldığımı? Bazı ayrıntıları neden bile isteye çarpıttığımı, unuttuğunu anlayamıyorum. Hiçbir zaman anlayamadım."

Bence bunlar hiç de önemli ayrıntılar değil.

İkinci karşılaşmamız aynı barda oldu. Bir hafta sonra aynı günü, aynı saati geçtim. O haftayı nasıl geçirdim, bir ben bilirim.

Onu görünce unuturum diye pastayı önceden almıştım. Özenle sardırıp gözümün önünde bir yere koymuştum ki zamanında kalkmayı unutmayayım. Heyecandan dudaklarım kupkuruydu. Viskimi söyledim, laf açmaya bahane olsun diye yeşil zeytinle biraz da çerez.

İlk viskimi bir yudumda dipledim. Kalbim nasıl atıyordu... Ya gelmezse? Ya gördüğümde onu tanıyamazsam? Ya ilk gördüğümdeki gibi değilse? Alışık olmadığım bir çarpıntı.

Biraz sonra geldi. Görür görmez tanıdım. Oydu, öyleydi, her zaman. Deri pantolonu, çizmeleri, beresiyle. Boynuna mor bir mendil bağlamıştı.

Mendilin moru gözlerinin mavisıyla birleşince bir gökkuşağı alacası sarıyordu ortalığı: gerçek dışı bir hava.

Gözlerini karşıdaki postere dikmişti. Kayaların tepesine vuran buzlu güneş ışınlarına bakıyordu dalgın dalgın.

“Ne güzel bir çağlayan değil mi?” dedim, söze girdim. “Yıllar önce bir gazeteciler topluluğuyla böyle bir kente düşmüştü yolum. Bir işçi ve öğrenci kentiydi. Genç bir kent. Barlar, kafeler her saatte açıktı. Gecenin karanlığı, yalnızlığı duyulmuyordu. Ne zaman sokağa çıksanız, konuşacağınız birilerine rastlıyordunuz.”

“Yaa...” dedi.

“Orayı görmelisiniz.”

“Ne yazık ki fakülteden ayrılamıyorum hiç,” diye gülümsedi. “Kazıya gittiğimizde tatile çıktım sayıyorum. Hiç kazı yapılan bir kentte bulundunuz mu? Çok eski bir uygarlığın parça parça günışığına çıktığını gördünüz mü? Bir mirasın yeniden kazanılmasına benzer, hak edilmesine.”

Konu nasıl döndü dolaştı bilmiyorum. Belki de yine hızlı içmiştim. Durgundu, benim kadar içmesine karşın pek etkilanmemişe benziyordu. Yanaklarına hafif bir al değmişti. Artık onu güzel bir kadın olarak görmüyordum, ne tuhaf, o çizmelerin içindeki güzel bacaklarını, ayaklarını merak etmiyordum; içimi açabileceğim tek dostumdu. Yıllardır dosttuk san ki. Birbirimizi çok iyi tanıyorduk. Söylediklerimi ses çıkarmadan dinliyordu, kirpikleri titriyordu. Hiçbir erkek dostla paylaşamamıştım bu duyguyu.

Bir de baktım, ona mutsuzluğumdan söz ediyorum. Gözlerim yaş içinde. Ne kadar mutsuz olduğumdan, yalnızlığımdan, ölesiye çaresizliğimden, yıllardır bana aykırı, ne aykırısı düpedüz bana düşman, bana kinli, yalnız bana değil her türlü inceliğe, kültüre, güzelliğe kinli, budala, kaba bir kadınla aynı evi paylaşmak zorunda kaldığımdan. Gençlikte bir toyluk edip yanlış yapmayacaksın, yoksa...

Ses çıkarmadan dinliyordu. Bir ara gözü pasta paketine ilişti; anladım.

“Kayınvaldenin pastası bu,” diye bir kahkaha attım. “Doğum gününü bizde kutlayacakmışız bu gece. Yuvamızda...” Bir kahkaha daha attım.

“Sanıyorum, biraz büyütüyorsunuz,” dedi o zaman. “Hem

bir zamanlar eşinizle birşeyler paylaşmış olmalısınız, yoksa..."

"Ne paylaşması?" dedim öfkeyle. "Hep ben verdim, yıllarımı verdim ona, gençliğimi, paramı, her şeyimi. Karşılığında o da bana katlandı, kaçamaklarıma göz yumdu, ama beni asla sevmedi."

"Siz de onu sevmediğinize göre..." dedi. "Hem hiçbir adımı atmak sandığınız kadar güç değil. Bakın ben uzun bir süredir yalnız yaşıyorum. Önceleri gerçekten çok güçtü. Ben de genç yaşta evlendim, bir erkeğin sıcaklığını arıyorum. Yine de yıpratıcı kaçamaklar yapıp yalan söylemektense kendi kabuğumda yaşamak daha kolay geliyor. Yalnızlık çekmediğimi sanmayın sakın."

Çok konuşmaya başlamıştı. Sıkıldım birden. Kadınların sarhoşu hiç çekilmez. Hele analiz yapanı. Pastama davranarak ayağa kalktım.

"İsterseniz önce bize gidelim, bir kahve için," dedi. "Telefon eder, zaman kazanırsınız biraz."

Bu önerinin bu kadar çabuk geleceğini doğrusu düşünmemiştim, düşleyememiştim. İkinci karşılaşmamızdı. Demek ki, hiçbir şeyi gözünde büyütmemeli!

Bak oğlum, kendini toparla, diye düşündüğümü anımsıyorum takside giderken. Sen kadınlarımızın son yıllarda aldığı yolu düşünüürken, yaşamadığın bir gençliğe yanarken, bu taze epey yol almış. Kimbilir kimlerle düşüp kalkmış. Kendini koru. Dünya, senden yazı bekliyor.

Bunları düşündüğümde olacak kahveyi içer içmez kalktım. Eve bir telefon sarkıttım: gazetede geciktiğimi bildirdim. Ayağa kalktığımda artık durabiliyordum bacaklarımın üstünde. Ayılmıştım. Pastama davrandım hemen. Çıktım. Yoksa yatağa girmemiz işten bile değildi.

"Bir dakika dur!" diye karışıyor sesi. Hep bu anda, "Haklısın, sevişmemiz işten bile değildi. İsteseydik, olabilirdi de. Güzel bir akşamın sonunu noktalamak gibi kaçınılmaz, özlemi çekilen bir duyguydu. Ne var ki ben de istemedim. Kayınvaldenin pastasının özenli kurdelesini çözülmişti. Onu bağlarken düşündüm. Arsız bir sokak çocuğu gibi gösterişli bir yalnızlık çekiyordun, orası apaçıktı. Ama çektiğin öksüz-

lük, sahiciydi. Benimkine benziyordu. O soğuk kış gecesinde birbirimize sarılıp ısınabilirdik. Bir daha karşılaşmayabilirdik. Birbirimizden hiçbir şey beklemeden sarılıp uyuyabilirdik, sevişebilirdik. Bunun ilk ya da ikinci ya da dördüncü karşılaşmada gerçekleşmesi, hiçbir şeyi değiştirmezdi. Saygınlığımızı ne artırır ne eksiltirdi. İkimiz de biliyorduk ya sevişeceğimizi.

Belki bu olayı izleyecek olayları da. Yalanın-düzenin boğacağı bir ilişki olacaktı sonunda. Birbirimize düşman kesilecektik. O yüzden er-teledik o gece, koruduk. Sonraları bütün sevdiklerime nasıl alışımsa sana da öyle alıştım. Gözüm başka kimseyi görmedi.

Bunun böyle sürüp gitmeyeceğini biliyordum. En ufak ters davranışlar, dil sürçmeleri bile kolaylıkla izlenebilir bir ilişki boyunca. Hiç istemeden, korkarak izlersin ve korkarak beklediğinin açıklık kazandığını görünce korkundan deliye dönersin..."

Sus diyorum sana!

İlk kavgamız da böyle başlamıştı zaten, böyle bağırmıştım. Hiç istemeden. Seni kırmayı (O'nu kırmayı) hiç düşünmemiştim, istememiştim. Ama yaşadığım çelişkiler beni yoruyordu. O fesleğenlerle, güllerle süslü otağa sığınmak, bazı geceleri konuşarak, tartışarak, bazılarını bezik oynayıp onun kürk-sıcaklığına gömülerek geçirmek yetmiyordu. Yaşamım ikiye bölünmüştü sanki, uzlaşmaz iki uca: Eve döndüğüm geceler, pijamamı giyip kuru fasulye yiyordum. Karıma acıyordum artık. Ne de olsa, gençlik yıllarını vermişti bana, evinde bir oda ayırmıştı. Son günlerde doğru dürüst giyinmeye, saç yaptırmaya falan başladıktan sonra (nereden sezer bu kadın, bendeki en küçük değişikliği anlar, beni benden iyi anlar gibidir) o da hoş, yabancı bir kadın gibi görünüyordu gözüme. Hem iki evi olmak, gönendirici bir durumdu. Yine de elimden geleni yaptım. Seni başka, uzak ülkelere götürmek, görkemli otellerin yüzme havuzlarında seyretmek, geniş odalarda sevmek istedim. Bütün güçlüklerle göğüs germedim mi, seni sevmedim mi, doğru söyle. Kimlerle birliktessin diye küplere binmedim mi? Kazıdan vazgeç, demedim mi?

Sevgili,

Sen bu mektubu okurken ben çok uzakta, Van'da olacağım. Biraz dinlenmemiz gerek.

Doğrusu, dünyaya senin baktığın gibi kuşbakışı açıdan bakmaya inanmıyorum. Çok yıllar önce, on küsur saat süren bir uçak yolculuğunda, durmaksızın güneşe doğru ilerlerken, hiç azalmayan, yakıcılığı yitirmeyen, gözleri yakan, sızlatan bir güneşe doğru ilerlerken bile karanlığı özlemeyi istememiştim. Kazı düşüncesi belki o yüzden yakın bana. Durmadan daha da derinlere inmek yani, yaşamımızın özünü keşfetmek. Haklısın, ben kendi yaşadığım iklimi derinlemesine tanımaktan yanayım. Kendi otağımı kurduğum yer, yeter bana. Şimdi diyeceksin ki... Haklısın."

O'nun son mektubunu günlüğümün bu sayfasına zımbaladım. Altına gereken notları sonradan düşeceğim. En kısa zamanda (üç gecedir düşünüyorum) ilgilileri seferber edip yanan uçaktaki tanınmayacak hale gelmiş cesetleri teşhise koşacağım. O'nun hayatımdaki iki yüz elli iki kadından herhangi biri olmadığını kanıtlayacağım böylelikle.

Yarın yeni bir yorum peşinde İran'a gitmem gerek. Hava değişimi olur; bu yaşta iyice yıpranan sinirlerime iyi gelir. Artık araştırmam sonraya kalır.

Hem güneşe doğru giden uçakların kanatlarını da balmumundan yapmazlar ya, değil mi?

Yalnız ağaç Durağı

ŞİKÂYESİ: Uyuklama ve sol tarafındaki kuvvetsizlik...

HİKÂYESİ: Altı aydır sık sık başağrısından şikâyet eden hastaya glokom tanısı koyulmuş. Son bir haftadır uyuklayan ve...

MUAYENE: Özgeçmişinden, 20 yıl önce iki kez gastrit hemarajisi... genel fizik muayenesinde nabız aritmikti... Nörolojik muayenede ileri derecede somnolan olan hastada, solda 4/5 hemiparezi ve bilateral ekstansör TCR...

TETKİKLER: BBT'de sağ fronto-temporo-parietal hipodens hemiotom...

AMELİYAT: Lokal anestezi ile sağ frontal ve parietal iki adet burr-hole'dan likeifiye...

İkinciüstü, kirpikleri aralandı. Uyanır gibi oldu.

Babam.

"Neredeyim?" diye fısıldadı. Başını ve yüzünü kaplayan sargıları elledi. "Rezalet!" diye iç çekti utançla. Bir yarım saat daha uykuya sığındı.

"Tanrıya şükür uyandı Bey," dedi Esmâ Hanım, başucunda duran kolonya şişesini uzattı.

Hastanın alnını kolonyalı pamukla ıslattım, şakaklarını ovdum. Sonra yastığının altındaki küçük teybi açtım hafifçe. Onu geçmişten bu ana getireceğim yavaş yavaş.

O koyu uykuda hangi dönemeçlerden geçtiğini bilmiyorum, ama şarkıları dinlediği, anladığı belli. Dalida, *Les Feuilles Mortes*'tan *La Mer*'e geçince gülümsedi, yüzüne tatlı bir kızarıklık...

lık yayıldı. Uzanıp yatağın başındaki olmayan bir karyola demirini aradı, duvardaki lekeyi tuttu.

Gençlik yıllarına döndü galiba. Genç ve parlak bir öğrenci, ipek gömlekli bir 'dandy' kimliğiyle dolaştığı Fransa'ya, Paris'e. Hukuk öğrenimini durmadan ertelleyip felsefeye dadandığı İsviçre'ye: Oscar Wilde'a, Baudelaire'e.

(Birden kendi çocukluğumu, Bomonti'deki ahşap evin yatak odasında asılı duran, sonra Taksim'e, Talimhane'ye göçtüğümüzde kitaplığın üstüne yerleştirilen gümüş çerçeveli bir fotoğrafı anımsadım. Aydınlık yüzlü gencecik bir kız, gülümsüyor. Başında geniş kenarlı şapkası, kucağında köpeği. Kitaplıkta *Fleurs du Mal*'in imzalı ilk baskısı, Rimbaud, Nietzsche ciltleri. Sayfaların kenarları yaldızlı. İçlerinde ölümün erotizmiyle alabildiğine yüklü çizimler...)

Dalida'nın kızıllımsı sesi, yumuşak bir Cezayir köşesini daha geride bıraktı. Vişne suyuna kattığım cinden bir yudum aldım.

Görmüş gibi "Susadım," dedi Babam. Dudakları kupkuruydu.

Cini dipleyip musluğa koştum. Muslukta çay tortuları, sarı balgam parçaları duruyor. Tıkalı. Tek bardağımızı yıkadım, vişne suyunun musluğun çatlaklarından uzun bir kan birikintisi gibi akışını gözledim uzun uzun.

Başını yeterince kaldıramadığından içtiği su, ağzının iki kıyısından aşağılara sızdı, pijamasının üstünü ıslattı.

O içerken ben de sargıya çıkan kırmızı tentürdiyot lekelerine baktım.

"Geçmiş olsun Bey!" dedi Esma Hanım.

Babamın Lautrec'in bir deseninde, Pera'nın bir sokağında, Tokatlıyan'da yolunu bekleyen Mimi'nin sarışın yüzünde duraklayan eski belleği yenilendi bir an. Ses, çevremizde özenle kurmaya çalıştığım sırça duvara çarptı çünkü, çatlaklardan içeri sızdı.

"Burası neresi?" dedi şaşkınlık içinde. "Neredeyiz biz?"

"Yormayın kendinizi."

"Şurası Dolmabahçe mi? Hani şu parıldayan mavilik... Deniz mi?"

Kendini zorluyor. Elini pencereden dışarıya, sarsılan, titreşirken alacalanan ince örümcek ağlarıyla birbirine tutunan yapıtlara doğru sallıyor. Özel anlamını yitirmiş bir el; başka el sallayışlarla, belki ancak bütün el sallayışlarla birleştirilince genel bir anlam kazanıyor: benzer kaslar, benzer sinirlerle.

Dışarıda, her şeye tepeden bakan görkemli bir bahar ikindisi uzuyor.

“Dolmabahçe değil mi? Sarayın oralar?”

“Nerede olduğumuzun ne önemi var ki?” diyorum. “Burada birlikteyiz, sizin sevdiğiniz şarkıları dinliyoruz. Üstelik iyileştiniz, atlattınız.”

“Neyi? Hiçbir şey hatırlamıyorum.”

(Bu gittikçe koyulaşan, sonunda bilinç kaymasına dönüşen uzun uykuya dalmadan birkaç ay önce, dinmeyen başağrılarından yakınmıştı. Yaşlanmaktan değil ihtiyarlamaktan korktuğunu söylemişti. Hastanelere düşmekten...

Bu çalkantılı yaşamı, toplumda yerini bir türlü bulamamış bu kişiliği, kargacık burgacık bir dille yazılmış şu yarım sayfalık tanının açıklığı kavuşturabileceğini ummak...)

“Önemsiz bir ameliyat geçirdiniz. Dün akşam. Beyninizden.”

“Yani burası hastane, öyle mi? Biz hastanedeyiz.”

Ellerini göğsünün üstünde birleştirip uykuya kaçmaya hazırlanıyor. Gözlerini yumuyor.”

“Aman dalmasın, konuşur,” diyor Esmâ Hanım.

Esmâ Hanım, otuz beş yaşlarında. Kocas, bir ay önce bir trafik kazasında yaralanmış. Esmâ Hanım, bir aydır hastanede, kocasının başında bekliyor. Kocasını çok beğeniyor, yakışıklı buluyor, onu yakışıklı bulan komşu kızlarla çekilmiş fotoğraflarını yanında taşıyor.

Yedi çocukları varmış. Hastaneye taşınalı beri hepsine en büyük kızları bakıyormuş. Oğlanlardan biri, bir tornacının yanında çırak. Sabah işe giderken, akşam eve dönerken hastaneye uğruyor, koşuşları dolaşp refakatçilere dışarıdan alınmasını istedikleri bir şey var mı diye soruyor. Çay paketleriyle dönüyor çoğu kere. Bazan şişe sularını tazeliyor, ortak aygaz tüpünü yeniliyor.

“Yemeğe kalsaydın ya oğlum,” dedi Esmâ Hanım dün akşam. “Birazdan yemek dağıtılacak.”

Yemek dağıtıldı: Haşlama et, makarna, salata, hoşaf.

Hava daha kararmamıştı.

Refakatçiler, tabaklarını, çatallarını alıp koğuş kapılarında sıraya dizildiler. Hastaların, serum takılmamış olanları, ağızlarına alışmadıkları aralarla tıktıştırılan yemeklerin ne olabileceğini kestirmeye çalıştılar uykularında, bir tada, bir çeşniye sığınınıp uykudan silkinmeye çalıştılar. Ağızları oburca açılıp kapandı. Sonra sabunlu bezlerle silindi. Bu, onlara neler çağırırdı?

“Hakkına düşeni alsaydın, sonra yerdin,” dedi Esmâ Hanım. “Burada artan yemeklerden iki üç mahalle doyar valla. Çöpe atıyorlar. Günah.”

Hademe, kliniğin kapısına çıkıp dışarıya seslendi:

“Var mı yemek isteyen? Dökeceğim.”

Karşılıklı yerleştirilmiş iki sırada oturanlardan üçü kalktılar.

“Bey iyileşti, şükürler olsun,” dedi kalanlardan biri.

Babamın yatak komşusu oğlanın babası bu. Koğuştaki tek erkek refakatçi. Karısı dün, gece-otobüsüyle köyüne döndü. Daha üç çocuğu var bakılacak. Başlarında olmalıymış. Kocasının kulağına eğilip sıkı birşeyler tembihledi. Oğluna sarıldı, gözyaşı döktü.

Çocuk, ses çıkarmadan, yoksunluğunu içine saklayan bakışlarla uğurladı annesini. Arkasından uzun uzun baktı.

“Ne oldu oğlunuza?”

“Bizim sokakta çürük bir elektrik direği vardı. Yıkılmış durup dururken. Buncağızların üstüne yıkılmış. Bizimki altında kalmış. Beynine dolan camları almak için ameliyat ettiler bizim orada ama baktım, başağrısından ölecek. Çocuk mocuk dedik önce. Kaptım buraya getirdim. Meğer ameliyatta saç kalmış beyinde. Şimdi burada o saçları aldılar, iyice temizlediler beyni.”

“Geçmiş olsun.”

“Size de. Kızı mısınız?”

“Kızıyım evet.”

“Benziyorsunuz.”

Sessiz karanlıkta, sigaralarımızın ışığında düşünceye daldık bir süre.

“Oğlum, sınıfın birincisidir,” dedi. “Nasıl olsa yetişir arkadaşlarına. Kızımı da okuttum ben. Ele güne muhtaç olmasın. Hiçbir şey belli olmuyor ki.”

Sustuk yine. Sigaralarımızı içtik.

Odaya döndüğünde Esmâ Hanım; yüzüne gece kremi sürmüş, saçları saracaklı, ince gecelikli bir kadınla konuşuyordu.

“Yarın ne yapıp yapıp doktoru kandıracağım, burada bir gün daha duramam, bıktım artık,” dedi kadın.

“Acele etmesen,” dedi Esmâ Hanım. “Durumu tehlikeliymiş, dedi ya doktor.”

“Tehlikeli mehlîkeli,” dedi kadın. “Neyse iyi geceler, gidip bakayım bir, nasıl. Ah bilseydim... Yine uğrarım.”

“Bu kadın da pek tatsız,” dedi Esmâ Hanım. “Hastane yemeklerini yiyemiyormuş. Bursalı bu. Kalkıyor, Aksaray’daki kebabçılara gidiyor. Her gün kebab. Adam zengin. İki ay önce evlenmişler. Adam tutulmuş buna, karısını bırakmış. Şimdi bu kebabçıya gitti mi, eski karısı duruyor başında. Ağlıyor zavalı, adamı çok sevmiş bir zaman, şimdi kardeş gibiyiz diyor, bir ömrü birlikte tükettik ne de olsa, diyor.”

Hademe geldi, hastalara verilecek ilaçları gösterdi.

Birazdan gece inecek.

Pencerenin dışı kararacak.

(“Burası neresi?” diyor Babam. “Neredeyiz?”)

Musluğun yanında, boyası çiziklerle dolu bir çelik dolap duruyor. İçinde böcekler dolaşıyor. Duvarlar lekelerle kaplı. Gelip gidenlerin, gelip dönmeyenlerin bıraktığı lekeler. Islak çarşaflar. Kanlı şilteler. Daha kurumadan hastaların altına serilen rengi atmış çarşaflar. Kimbilir kaç yılın kanlarının işlediği şilteler.

Babam, kıpırdamadan uyuyor.

Başucundaki küçük dolap, yemek molasında komşu koğuşlardan getirilen sunularla doldu: kıymalı börek, baklava, şekerleme, lahmacun...

“Hastalar uyusun, dışarı çıkar, birer sigara tellendiririz,” dedi Esmâ Hanım. “Çayı koydum, birazdan demlenir. Oğlana su-cuk aldirtmıştım, taze ekmekle yersin azıcık. Muhabbet ederiz.”

Polis üniformalı bir adamla iki hademe sedye taşıyarak daldılar içeri. Odanın ucundaki boş yatağa eli kolu belirsiz, yüzü silinmiş, beyaz bir yük devirdiler; parçalanmış koluna serum takıldı. Geçtikleri yerlerde kan izleri... Hastabakıcı azarlarcasına süzüyor hepimizi:

“Kim hasta sahibi?”

“Kadın mı hasta, erkek mi?” diyor Ema Hanım.

“Erkek. Trafik kazası.”

“Biz bakarız şimdilik, biri gelene kadar,” dedi Ema Hanım.

“Serumu sakın fazla açmayın, kolundan kurtulursa içeri bir haber verin,” dedi hastabakıcı bana bakarak.

“Peki.”

Belirsiz bir süre için sorumluluğuma bırakılan hastaya baktım. Ağzında tüp var, kesik kesik soluyor. Sabaha çıkmaz gibi.

“Bakma sen, genç adammış, kurtarır,” dedi Ema Hanım.

“Daha kötüleri de geldi. Ben alıştım gayri.”

“Hanım, bir sigara versene bana,” dedi kocası.

“Olmaz yasak,” dedi Ema Hanım yan gözle bana bakarak.

“Yahu ver be Hanım.”

Bir sigara yakıp dudaklarının arasına yerleştirdim.

“Siz çıkın, dolaşın bir, bir şey olursa seslenirim,” dedi. “Buncağızın kolunu kurtaracak gücü bile kalmamış.”

“Herkes sana emanet, biz kapının dışındayız ha!” diye güldü Ema Hanım. “Bursalı kadın kebabını yemiştir, birazdan döner,” diye ekledi. “Herife de acımamak lazım ya. Babası yanında.”

Karşı koğuştan çıkan bir kadın, şeker istedi Ema Hanımdan.

Döndüğünde:

“Buraya almışsın bayağı,” dedim.

“Tabii. Evde bu kadar çeşitli yemek çıkmaz. Her gün et var. Sonra bir aydır ev işi yaptığım da yok. Çocukların derdi de olmasa...”

Koridorda dolaşıyoruz bir aşağı bir yukarı. Kliniğin kapısı büyük bir gürültüyle açıldı. Bir ihtiyar koşarak girdi, koğuşa daldı.

“Hasta sahibi olacak,” dedi Ema Hanım.

İhtiyarın ardından yürüdük.

"Nerede kaldın?" diye azarladı hastabakıcı.

"Şimdi duydum, komşuya telefon etmişler, koştum."

Oğlunun üstüne eğildi, yüzünü inceledi, kolunu tuttu. Ağlamaya başladı.

"Hastaları rahatsız etme," dedi hastabakıcı. Sen mi refakatçi kalacaksın?"

İhtiyar başını salladı.

"Serumla oynama sakın!"

Hastabakıcı gittikten sonra:

"Üzülme beyamca, gençtir, atlatır," dedi Esmâ Hanım.

İhtiyar, gözyaşları içinde başını salladı.

"Sağolasın Hanım."

"Köpek muamelesi ediyorlar insana bunlar," dedi Esmâ Hanımın kocası.

"Ne yap-sınlar? Çok iş var üstlerinde, bir an oturamıyorlar," dedi Esmâ Hanım. "Bir ameliyattan bir ameliyata. Onlar da insan."

Bana döndü:

"Gel bir çay içelim yatmadan önce. Sabah çok erken kaldırıyorlar. Temizlik, altıda."

Çay bardağını alıp babamın yatağının ucuna iliştim. Ayaklarım donuyor. Dışarıdan, nöbetçi hemşirenin dinlediği şarkılarla bahar rüzgârı geliyor. Gözlerim kapandı kapanacak.

Kesik bir solumayla, bir kan kokusuyla uyanıyorum.

Esmâ Hanım uyumuş.

Babam, kıpırdamadan duruyor uykusunda.

Küçük oğlan, dergisi elinde uyuyakalmış. Babası soyunup oğlunun yanına kıvrılmış. (Neredeyiz? Sınıf ve cinsiyet ayrımı yok burada.)

Kesik bir hırıltı.

Birden, ihtiyarın serumun ayarını açtığını ayırdediyorum. Koşup kapatıyorum.

"Neden oynuyorsun amca?"

"Bir an önce iyileşsin, bünye emsin bir an önce," diye ağılıyor. "Hepimiz onun eline bakıyoruz."

"Öldüreceksin oğlanı."

Suçlu, ezik, iskemlesine yaslanıyor, gözlerini kapatıyor.

Sabah gazeteleriyle, taze simitlerle döndüğümde gün iyice ağarmıştı. Hava buz gibi. Koğuşlar yıkanıyor. Refakatçiler, girişteki sıralara oturmuş, büzülmüş, koğuşlara dönme saatinin gelmesini bekliyorlar. Cahil bırakılan, ezilen ama iş hasta bakma gibi sorumluluk isteyen bir ödev üstlenmeye geldi mi hemen işe koşulan bilgisiz kadınlar. Yürekləri sıcak, dünyaya bakışları donuk. Gazete alınmasına hiç alışık değiller.

“Gazetenize bakabilir miyim?” diyor yanımdan geçen genç doktor.

“Buyurun.”

“İnanın, gazete okuyacak vakit bile kalmıyor. Bir dakika... Babanızın durumu nasıl?”

“İyice,” diyorum. “Yavaş sesle konuşup birşeyleri açıkladınız mı rahatlıyor, gevşiyor.”

“Bugün kendine gelir. Ama kendinizi zorlamayın. Hastanın şu anda söylediklerinizi anlaması olanaksız.”

“Neredeydin?” diyor Babam. “Hiç gelmeyeceksin sandım.”

“Sigara içmeye çıkmıştım dışarı.”

“Burası hastane diyorsun.”

“Evet.”

“Peki o polis kimdi?”

“Hangi polis?”

“Dün akşam gelen. Beni soran.”

“Yormayın kendinizi.”

“Vehmediyorum galiba.”

“Polis üniformalı biri geldi, ama sizinle konuşmadı. Belki ben dışardayken –.”

“Ağabeyim de ölüm döşeğinde polis görmüştü,” diyor Babam. “Babam da. Demek bize polis görünüyor ailece.” (Zorla gülümsüyor.)

“Eskisinden daha iyi çalışabilecekmışsiniz doktorun dediğine göre. Başağrıları, başdönmeleri de kesilecekmiş.”

“Doktorların dediklerine kim inanır?” diyor. “Çalışamazsam zaten ölürüm. Bir de... sürekli bir sarsıntı vardı, bir düdük sesi; biri, sendin galiba, birşeyler anlatıyordu. Tam bilemiyorum, ama o anda, yani uykumun içinde, babamla Göztepe’ye gidişimizi, o faytonu hatırladım. Beni Göztepe kolejine götürmüştü,

hiç unutmam. Müdür, bahçede karısı ve kızlarıyla çay içiyordu. Bir aileydiler. Bizse ihtiyar bir adamla küçük bir çocuktuk. Onu çok severdim.”

Gözleri doluyor.

(Babamla Bomonti'deki evden çıkıp çocuk parkına yürüyüşümü müzö anımsıyorum. Genç bir adam. Galiba kadife bir ceket giymiş. Dürüst bir savcı. Ama asi yaradılışlı. Bürokrasiye düşman, bağımsızlığına düşkün. Benim oyun yeri olarak bahçenin en kuytu köşesini seçmeme şaşmıştı. Çocuklarla konuşurken adımları değiştirmeme de. Gülmüştü.

Sonra, yıllar sonra, bir yılbaşı gecesi, birlikte uzun bir yol yürümüştük. Bir daha yürüyemeyecek miyiz?)

“Dün gece yanımda yattın, değil mi?” diye soruyor.

“Evet.”

“Ne tuhaf, farkettim. Yani ne tuhaf değil mi, seninle birlikte bir yatağa uzanmamız için kırk yıl gerekti. Galiba iyi bir baba değildim ben.”

“Yok canım. Sanıyorum çocuk sevmiyordunuz, çocuk seven bir adam değildiniz. Aslında belki evlenmemeniz gerekirdi sizin.”

Yine yaşıyor gözleri.

“Anneni de sevdim ama,” diyor.

“Biliyorum. Üzmeyin kendinizi.”

“Ama izleri kalmıştır bazı şeylerin. Seni arayamadım sık sık. Hep kendini kurtarmışsındır nasılsa diye düşündüm. Bana benzer dedim. Bir avuntu tabii. Şimdi anlıyorum.”

“Şimdi şurada Freud'culuk oynamayalım durup dururken,” diye gülümsüyorum. “Bir ömür boyu sizin ne yapıp yapmadıklarınızla idare edemeyeceğimi bilecek kadar büyüdüm. Her şey unutuluyor.”

“İşin tuhafı, burada karşılaşmamız,” diyor. Bir daha hiç karşılaşamayacak insanlarla birlikte...”

Kendisini ilgiyle süzen Esmâ Hanıma bakıyor:

“Bu Hanımın ne güzel gözleri var. Bal rengi.”

Esmâ Hanım, yaşamı süresince ilk kere gözlerinin rengini duyuyor, öğreniyor. Hemen kolonya şişesini uzatıyor.

“Rica ederim Hanımefendi,” diyor babam.

Soruyor bana:

“Hanımefendinin de sevdiği parçalar var mı?”

“Aman canım, ses olsun da,” diye gülüyor Esmâ Hanım.

“Neler getirmişler baksana,” diye fısıldıyor Babam. “Nasıl altından kalkacağız bu ikramın?”

“Sizi burasının şehzadesi sayıyorlar,” diye takılıyorum.

“Tıraş olmalıyım,” diyor.

Sargıları unutmuş. Hatırlatmıyorum. Esmâ Hanımla göz göze geliyoruz. Esmâ Hanıma olgun bir kadın tavrı geldi birden, artık gülmüyor. Güzel, gözleri bal rengi bir kadın olduğunu düşünüyor besbelli.

“Yıllar önce geçirdiğim sürmenajın da etkisi olabilir belki,” diyor Babam.

“Belki.”

“Çok ama çok yorgunum. Buradan gitmek istemiyorum. Sanki yıllardır yorgunum,” diyor.

Komşu koğuşlardan geliyorlar; kimi elini öpüyor, kimi kolunu sıkıyor.

“Geçmiş olsun Bey,” diyorlar.

Hemen gidiyorlar.

“Şu yanbaşımdaki insanlardan uzakta bütün bir ömür geçirmişim,” diyor Babam.

Kirpikleri ıslanıyor yine.

“Burada bir yere aitim,” diye vurguluyor. “Çıkmak istemiyorum. Yarın çıkarma beni.”

“Olur, çıkarmam.”

Birdenbire gözlerinin kaydığını, yeniden uykuya dalecek gibi olduğunu seziyorum. Konuşması yavaşlıyor, heceler seyreliyor.

(Billie Holiday söylüyor: *This pain is killing me*. Esmâ Hanım dinliyor. Cinimi yudumluyorum. Esmâ Hanımın kocası bir sigara daha yaktı. Koğuşun ortasında, küçük oğlanın kocaman, ayağına birkaç numara büyük pabuçları duruyor. Hastanın solukları düzeldi; ihtiyar, hava almaya bahçeye çıktı. Eninde sonunda vardığımız bu durağı düşünüyorum. Doktor, bir pıhtı kalıntısının

büyüyeceğinden söz etmişti. Yeni bir ameliyat olasılığından.)

“Çıkmayacağım,” dedim hademeye. “Uyandığında yanında olmak istiyorum. Ayaklarımı toplarım ben. Uyanırsa...”

Düşkırıcı

Gül'e

Gözlerini açtı: bir sabahçı kahvesi. Kahve, yoğun, kekre bir dumanla kaplı, göz gözü görmüyor. Her günkü müşterilerden üç beş kılıksız, ateşi geçmiş sobanın çevresinde kümelenmiş, tahta iskemlelere ters oturup arkalıklarda kollarını kavuşturmuş, sıcağın anısıyla oyalanıyor, uyukluyorlar. Yüzleri bitkin, sarkmış görünüyor dumanın berisinde.

“Uykuda mıyım?” Kestiremiyor. Nicedir algılarını körleten, gözlerini yanıltan, kulaklarını yanılsamalarla dolduran, koyu bir uykuyla bir iç geçme arasında köprü kuran bir alkol ve uyuşturucu kabarcığından bakıyor dış dünyaya. Çarpıntılar içinde.

Duvarları tarıyor boş gözlerle: bin dokuz yüz altmışların gözde sinema oyuncularını, bin dokuz yüz yetmişlerin şarkıcıları, bin dokuz yüz seksenlerin futbolcu posterleri, birinin –belki yumrukla ya da tekmeyle– yıkılırken tutunduğu yerde, duvarda bir el izi. Bir takvimde –yılı belli değil– çıplak bir kadın; ağzıyla memeleri bıçakla oyulmuş. Arada, kabarmış eski kireç badana.

Masalara bakıyor: bin dokuz yüz yetmişlerin renk renk plastik çiçekleri, her dönemin eğri büğrü çay bardakları, bin dokuz yüz seksenlerin çiçekli melamin tabakları.

Tezgâhın üstünde, etiketleri yıllar öncede donmuş içki şişeleri, dipleri sapsarı kesilmiş su şişeleri. “Aaa! Kadir ağabey değil mi o?” Tezgâhın duvara bitişen bölümünde Kadir ağabeyin –Efendisi– bir fotoğrafı. Oğlu Özgür de yanında, çocuk daha o

zaman. Arkalarında Eyfel kulesi. Özgür, kovboy şapkası, kovboy fişekliği takmış, yaldızı bir kılıf. Bir başka fotoğraf: Özgür büyümüş. Bulgaristan'a gittiklerinde çekilmiş olsa gerek bu fotoğraf. Bir TIR kamyonunun önünde. Ne zaman?

Kesin bir süreklilikte birleşemeyen bu küçük süreklilik parçacıkları hiçbir ipucu vermiyor. Kahve iyice soğuk. Ayaklarını kaldırıp sobaya dayıyor. Gıcır gıcır çizmelerini gözden geçiriyor. Yol almaktan eskimişler azıcık, kirlenmişler.

*"Ettim edemedim, bir sanat tutayım dedim.
Amma ve lakin ne olsun?"*

*Kayyum olsam kandilleri yakmalı
Mezin olsam minareye çıkmalı
Münsür olsam el hatırı yıkmalı
Hâkim olsam şer'isine kıyamam.*

*Bakkal olsam kaldıramam kantarı
Kasap olsam sallayamam satırı
Nalbant olsam nallayamam katırı
Berber olsam eşin dostun hatırı...*

*Ah ne olsam ne olsam...
Öcalıcı Derviş olsam
Bebe kanında yıkansam
Arap olsam, iki kuş bir tüfekli
Taze oğlanları düşte aldatsam*

*Bir konakta Lala mı dursam
Taze kızları Bey'e mi sunsam
Ah ne olsam ne olsam
Ne olsam da ter dökmeden kazansam..."*

Kente geldiği geceyi, geceyi geçirdiği sabahçı kahvesini (burası mıydı yoksa?) anımsıyor belli belirsiz. Hemşerilerini. Hep birlikte bir mitinge gidişlerini, uluyuşlarını, andiçişlerini... Sonra Kuklacı'ya satılışını.

Babasının doğru dürüst yontamadığı ayaklarına Efendisi'nin bu halis kösele, kırmızı çizmeleri geçişini.

Kendi köyünden başladı. Zeytin ağaclarını, tütün tarlalarını, kıraç toprakları, ırmakları, dereleri ve balık ağlarını ve balıkçıları ve köylüleri kattı Efendisi'ne. Hep önden koşarak, yol açarak.

Sonra kentte. Yan sokakları, arka sokakları, kahveleri, esnafıyla birlikte kattı Efendisi'ne.

Sonra anacaddelerde. Otel lobilerini, diskotekleri, bankaları. İplik oldu, iğneden geçti. Fare oldu kediyi üttü. Esrar sardı, dumanını gizledi; silah sattı, ölenleri gözledi; umut sattı, umutsuzluk besledi. Hepsini kattı, kapattı, hızla yol açtı Efendisi'ne.

Bu çizmeleri ayağına geçireli beri soğuktan, ateşten, kandan korkmadı. Geleneksel yara-almaz bacaklarıyla hızla yol aldı, yalnız arasına, ağacın dişil damarlarından geçen soğuk işleyebiliyor ahşap yüreğine.

İçli bir türkü duyuyor ansızın. Kayıyor. Türküye asılıp. Karpıyı açıp dışarıya çıkıyor. Lahmacun, döner, lağım, yağ, tıraş losyonu kokan sokağı çıkıyor sesin ardından. Bu ses, bu çağrısı, ona hiç görmediğı ama bir gün kavuşmaktan asla vazgeçmediğı anasını anımsatıyor: mavi saçlı, mavi giysili, saçlarını mavi bir kuleden sarkıtıp bir gün eninde sonunda onu yukarılara, maviliğe çekecek anasını. Caddenin ışıkları iç içe geçerek büyüyor ötelere doğru. Diskoteklere yağın yapay kar taneleri savruluyor çevresinde. Bir kan, tütün, kürk kokusu duyuyor. Kar, onun kentin ormanına gelirken yola serptiğı ekmek kırıntılarını savurmuş rüzgâra. Bir düşte kayarcasına buluyor köyün yolunu. Ama tutunduğı et ve barut parçaları, aşığılara çekiyor. Anasının mavi alnını bir gök parçasında görür gibi oluyor. Sızı, ağacın çatlaklarından yolunu bulup işliyor ahşap yüreğine. Anasının da oğulsuz olduğunu kavlıyor. Oğul-öksüzü bir ana kimliğıyle belki onun da kendisi gibi dövüldüğünü, bu haramiler kentinde hırpalandığını, ezildiğini düşünüyor.

"Polis olsam sanıkları dövemem

Kahya olsam şoförleri kovamam

*Memur olsam kimseleri savamam
Savcı olsam insanları sevemem
Ah ne yapsam ne yapsam
Ne yapsam da bu kente tertemiz bir düş bulsam..."*

Çamur birikintileri fokurduyor. Soylu evlerin iskeletleri, yıpranmamış genç düşler, körpe beyinlerdeki kan fokurduyor. Birazdan patlayacak kıpkırmızı bir düşün cevheri yalazlanıyor çamurda. O düşün sesini duyuyor, rengini görüyor. "Ne zaman?"

Denize dönüyor. Tophane'nin taşlarına çöküyor: "Anacığım desene, tahta oğlun bir kukla olmuş, bir canalcı, bir düşkırıcı. İşi bitik."

**Fatih'te bir bar fedaisi kimseye
kötülük etmek istemediğini
ileri sürerek intihar etti**

Fatih, Haydar'da bir bar fedaisi hasta olduğunu ve kimseye kötülük etmek istemediğini ileri sürerek intihar etmiştir.

Muharrem Koç adlı, 36 yaşındaki fedai dün gece saat 02.00'de Esrar Dede Sokak'ta tabancasıyla havaya üç el ateş ettikten sonra, bir el de kafasına sıkarak canına kıymıştır. Muharrem Koç'un üzerinden, intihar etmeden önce yazdığı bir pusula çıkmıştır. Uyuşturucu kullandığı öne sürülen Koç, pusulada şunları yazmıştır:

"Hasta beynimle daha fazla yaşayamazdım. Ne yapsam iyileşemeyeceğimi biliyordum. Kimseye kötülük yapmak istemedim. Hayatıma bu şekilde son vermenin iyi olacağına karar verdim."

Efendisi'nin ayak sesleri yaklaşıyor, kulağının dibinde duyuyor.

Önce sağ çizmesini çıkarıyor. Su, buz gibi.

Max Frisch

Montauk

Mavi Sakal

Orhan Pamuk

Babalar, Analar ve Oğullar / Cevdet Bey ve Oğulları –

Sessiz Ev – Kırmızı Saçlı Kadın

Şeylerin Masumiyeti

Balkon / Fotoğraflar ve Yazılar

A.N. Wilson

Tolstoy

Behçet Necatigil

Konuş ki Göreyim Seni

Vaktin Zulmüne Karşı - Düzyazılar 3

Dost Meclislerinde Kasideler

Camille Laurens

On Dört Yaşındaki Küçük Dansçı

Javier Marias

Berta Isla

Yıldray Erdener

Kars'ta Çobanoğlu Kahvehanesi'nde Aşk Karşılaşmaları

— Aşıklık Geleneğinin Şamanizm ve

Sufizmle Olan Tarihsel Bağları

Franz Kafka

Şato

Ceza Sömürgesi

Amin Maalouf

Uygarlıkların Batışı

Hal Herzog

Sevdiklerimiz, Tiksindiklerimiz, Yediklerimiz — Hayvanlar

Hakkında Tutarlı Düşünmek Neden Bu Kadar Zordur?

Nâzım Hikmet

Benerci Kendini Niçin Öldürdü

Kemal Tahir'e Mahpushaneden Mektuplar

Ahmet Ümit

Aşkımız Eski Bir Roman

Metin And

Dionisos ve Anadolu Köylüsü

Kısa Türk Tiyatrosu Tarihi

Doğan Tekeli

Çemiş Evi'nden Hisar Tepeye

Doğan Yarıcı

Terk Edilmiş Sofralar

Abdülhalik Renda

Günlükler 1920 – 1950

Elif Sofya

Hay Huy

William Faulkner

Emily'ye Bir Gül – Seçme Öyküler

Elmore Leonard

Bücürü Ayarla

Rom Kokteyli

Emily Ruskovich

Idaho

Uğur Kökten

Unutmayı Bir Öğrenebilsem

Ömer F. Oyal

Gemide Yer Yok

Önceki Çağın Akşamüstü

Paul Signac

Eugène Delacroix'dan Yeni-İzlenimcilığe

Philippe Soupault

Görünmeyen Yönleriyle

Derviş Zaim

Ares Harikalar Diyarında

Rüyet

Ahmet Emin Yalman

Naziliğin İçyüzü

Romain Rolland

Jean Christophe 3

Marianna Yerasimos

Evlıya Çelebi Seyahatnamesi'nde Yemek Kültürü

İstanbullu Rum Bir Ailenin Mutfak Serüveni

Ali Teoman

Yazı, Yazgı, Yazmak

Yüksel Pazarkaya

ST. Louis Günlükleri

Waller R. Newell

Tiranlar — Gücün, Adaletsizliğin ve Terörün Tarihi

Nursel Duruel

Geyikler, Annem ve Almanya

Yazılı Kaya

Oktay Rifat

Elleri Var Özgürlüğün

Perçemli Sokak

Yaşayıp Ölmek Aşk ve Avarelik Üstüne Şiirler

Oliver Sacks

Bilinç Nehri

Ali Özuyar

Hariciye Koridorlarında Sinema

İpek Çalışlar

Latife Hanım

Jean Louis Fournier

Otopsim

Betül Tarıman

Maksatlı Mastar

Cemal Süreya

Göçebe

Öp Beni Sonra Doğur Beni

Arthur Schopenhauer

Aşkın Metafiziği

Haz. Sula Bozıs, Seza Sinanlar Uslu

İvi Stangali — Ressamı Hatırlamak

Bella Habip

Kültür ve Psikanaliz - Sinema, Edebiyat ve Güncelin

Psikanalizi

Benny Anderson

İşte Söyledim - Seçilmiş Şiirler

Claudio Magris

Tuna Boyunca

Donald W. Winnicott

Piggle - Küçük Bir Kız Çocuğunun Psikanalizle Tedavisinin

Öyküsü

Publius Ovidius Naso

Dönüşümler I-XV

Rachel Cusk

Övgü

Sue Gerhardt

Sevgi Neden Önemlidir? — Şefkat Bir Bebeğin Beynini

Nasıl Biçimlendirir?

David Lewis -Williams

Mağaradaki Zihin

Hasan Gören

Altı Yaprak Üstü Bulut

Marian Warner

Bir Zamanlar Bir Ülkede... Masalların Kısa Tarihi

David Wootton

Bilimin İcadı — Bilim Devrimi'nin Yeni Bir Tarihi

Edip Cansever

Kirli Ağustos

Furuğ Ferruhzad

Rüzgâr Bizi Götürecek — Toplu Şiirler

Nasser Saffarian

Ah Ayetleri — "Furuğ Ferruhzad Hakkında Söylenmemiş Sözler"

Orhan Duru

Bırakılmış Biri

Ralf Rotmann

Baharda Ölmek

Enis Akin

Müjgan

Joseph Kessel

İblisin Oyunu

Lale Müldür

Tehlikeliydi Biliyordum

Marc Augé

Biri Sizi Bulmaya Çalışıyor

Unutma Biçimleri

Erlend Loe

Kadının Fendi

Evangelia Balta

Karamanlı Yazınsal Mirasının Ocaklarında Madencilik

Tarık Dursun K.

Alo, Harika Hanım Nasılsınız?

William Carlos William

Seçme Şiirler

Faruk Duman

Kaptan Kanca'nın Bir Macerası

Halit Ziya Uşaklıgil

Saray ve Ötesi

Megan Hunter

Sondan Sonra

Binbir Gece Masalları (iki cilt)
Nutuk - Gazi Mustafa Kemal Tarafından (1927)

Sabahattin Ali
Bütün Romanları
Öyküler, Şiirler ve Oyun
Bütün Eserleri

İlhan Berk
Toplu Şiirler

Fazıl Hüsnü Dağlarca
Bütün Şiirleri 1
Bütün Şiirleri 2
Bütün Şiirleri 3

Füruzan
Toplu Öyküler
Toplu Öyküler - Toplu Romanlar

Nâzım Hikmet
Toplu Şiirler

Seyit Ali Kahraman (haz.)
Günümüz Türkçesiyle Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi

Behçet Necatigil
Bütün Eserleri

Marcel Proust
Kayıp Zamanın İzinde (iki cilt)

Ömer Seyfettin
Bütün Hikâyeleri

Mîna Urgan
İngiliz Edebiyatı Tarihi

Tomris Uyar
Bütün Öyküleri
Bütün Yazıları

Nermi Uygur
Bütün Eserleri - I
Bütün Eserleri - II

Yaşar Kemal

- Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana — Bir Ada Hikayesi 1
 Karıncanın Su İçtiği — Bir Ada Hikayesi 2
 Tanyeri Horozları — Bir Ada Hikayesi 3
 Çıplak Deniz Çıplak Ada — Bir Ada Hikayesi 4
 İnce Memed 1
 İnce Memed 2
 İnce Memed 3
 İnce Memed 4
 Ortadirek — Dağın Öte Yüzü 1
 Yer Demir Gök Bakır — Dağın Öte Yüzü 2
 Ölmez Otu — Dağın Öte Yüzü 3
 Demirciler Çarşısı Cinayeti — Akçasazın Ağaları 1
 Yusufçuk Yusuf — Akçasazın Ağaları 2
 Yağmurcuk Kuşu — Kimsecik 1
 Kale Kapısı — Kimsecik 2
 Kanın Sesi — Kimsecik 3
 Teneke
 Binboğalar Efsanesi
 Ağrıdağı Efsanesi
 Hüyükteki Nar Ağacı
 Yılanı Öldürseler
 Deniz Küstü
 Al Gözümlü Seyreyle Salih
 Kuşlar da Gitti
 Filler Sultanı ile Kırmızı Sakallı Topal Karınca
 Sarı Sıcak
 Üç Anadolu Efsanesi
 Çakırcalı Efe
 Nuhun Gemisi — Bu Diyar Baştanbaşa 1
 Yanan Ormanlarda Elli Gün — Bu Diyar Baştanbaşa 2
 Peri Bacaları — Bu Diyar Baştanbaşa 3
 Bir Bulut Kaynıyor — Bu Diyar Baştanbaşa 4
 Allahın Askerleri
 Baldaki Tuz
 Ağacın Çürüğü
 Ustadır Anı
 Zulmün Artsın
 Ağritlar
 Gökyüzü Mavi Kaldı (S. Eyuboğlu ile)
 Yaşar Kemal Kendini Anlatıyor — Alain Bosquet ile Görüşmeler
 Binbir Çiçekli Bahçe
 Bugünlerde Bahar İndi
 Tek Kanatlı Kuş
 Çocuklar İnsandır
 Dağın Öte Yüzü - Ortadirek/Yer Demir Gök Bakır/Ölmez Otu
 Yağmurla Gelen
 Kalemler
 Beyaz Pantolon
 Yeşil Kertenkele

